

นิราศกำแพงเพชร

โดย

ราม ราชสีทา

คณะศิษยานุศิษย์ พิมพ์เป็นที่ระลึกในโอกาสที่

พระสังวรภิโกศล

เจ้าอาวาสวัดราชสีธาราม (วัดพลับ)

บางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ได้รับพระราชทาน
เลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะชั้นราช

ที่

พระราชสังวรวิสุทธิ

๕ ธันวาคม ๒๕๒๑

พระราชสังวรวิสุทธิ

ประวัติ

พระราชสังวรวิสุทธิ

นามเดิม บุญเลิศ นามสกุล ปรีกมะสิทธิ์ นามฉายา ไผ่สโก

นามบิดา บุญเรือน นามมารดา เขียน

ชาติภูมิ ชาวจังหวัดปทุมธานี อำเภอสามโคก ตำบล
บ้านกระแซง

ชาติกำเนิด วัน ๒๙ ๒ ค่ำปีมะแม วันที่ ๒๙ ธันวาคม

พ.ศ. ๒๔๖๒

บรรพชาอุปสมบท วัน ๕๖๗ ค่ำ ปีมะเส็ง วันที่ ๕

มิถุนายน ๒๔๘๔

ณ วัดบางนา อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
พระครูบวรธรรมกิจ (หลวงปู่เทียน) วัดโบสถ์
อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เป็นพระอุปัชฌาย์

(๒)

วิทยฐานะ พ.ศ. ๒๔๗๔ สำเร็จวิชาสามัญชั้นประถมศึกษา
บริบูรณ์

พ.ศ. ๒๔๘๗ สอบได้นักธรรมชั้นเอก สำนัก
เรียนวัดอรุณราชวราราม กรุงเทพฯ.

ตำแหน่งหน้าที่

พ.ศ. ๒๔๙๑ เป็นครูสอนพระปริยัติธรรม ประจำ
สำนักเรียนวัดอรุณราชวราราม

พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นกรรมการพิเศษ ตรวจประโยค
ธรรมสนามหลวง ภาค ๗

พ.ศ. ๒๕๐๔ ย้ายไปเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราช-
สิทธิาราม

พ.ศ. ๒๕๐๗ เป็นผู้รักษาการตำแหน่งเจ้าอาวาส
วัดคอกน ยานนาวา กรุงเทพฯ

พ.ศ. ๒๕๐๘ เป็นกรรมการตรวจข้อสอบธรรม
สนามหลวง

(๓)

พ.ศ. ๒๕๑๒ เป็นผู้รักษาการในตำแหน่งเจ้าอา
วาสวัดราชสิทธิาราม

พ.ศ. ๒๕๑๓ เป็นรองเจ้าอาวาสวัดราชสิทธิาราม

พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดราช
สิทธิาราม

พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้รับแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์

พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นเจ้าสำนักเรียนวัดราชสิทธิาราม

สมณศักดิ์

พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นพระครูธรรมธร ฐานานุกรม
ในพระธรรมไตรโลกาจารย์ อดีต
เจ้าอาวาสวัดอรุณราชวราราม

พ.ศ. ๒๕๐๒ ได้รับพระราชทาน สมณศักดิ์เป็น
พระครูสัญญาบัตร ที่ พระครูประ
ภาศสมณคุณ

พ.ศ. ๒๕๐๗ ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์
เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นเอก ใน
นามเดิม

(๔)

พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็น
พระราชาคณะที่ พระสังวรกิจโกศล

พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์
เป็นพระราชาคณะชั้นราชที่ “พระ
ราชสังวรวิสุทธ”

มุกตาสักการะ

ในโอกาสพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๒๑ นี้ พระเดชพระคุณหลวงพ่อดำ พระสังวรวิจิตรโกศล เจ้าอาวาสวัดราชสิทธิาราม (วัดพลับ) แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นราช มีราชทินนามว่า “พระราชสังวรวิสุทธิ” อันนำมาซึ่งความยินดีและโสมนัสแก่เพื่อนสหายธรรมิก คิษยานุศิษย์และท่านที่เคารพนับถือเป็นอย่างยิ่ง ด้วยว่าพระเดชพระคุณหลวงพ่อดำเป็นพระเถระที่ประกอบด้วยพรหมวิหารธรรม ซึ่งเปรียบประจวบพร้อมโพธิ์ร่มไทร แก่หมู่ศิษย์และญาติมิตรทั่วไปแล้ว พระเดชพระคุณหลวงพ่อดำยังได้ชื่อว่าเป็นนักเสียสละที่หาได้ยากนัก กล่าวคือเสียสละกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาเพื่อบำเพ็ญกรณียกิจอันเป็นประโยชน์แก่อกุศลแก่พระศาสนามาเป็นเวลาช้านาน นอกจากจะปฏิบัติโดยเคร่งครัดในพระธรรมวินัยแล้ว พระเดชพระคุณหลวงพ่อดำยังเป็นผู้ประกอบด้วยความมกน้อย

(๖)

สันโดษ เป็นที่น่าเลื่อมใสอย่างยิ่ง ย่อมเป็นที่ประจักษ์ดีทั้ง
ในหมู่บรรพชิตและคฤหัสถ์ทั่วไป

ในโอกาสอันเป็นมหามงคลนี้ คณะศิษยานุศิษย์ได้
จัดพิมพ์หนังสือเรื่อง “นิราศกำแพงเพชร” ของ “ราม
ราชสิทธิ” ซึ่งได้วิริยะอุตสาหะเขียนขึ้นเมื่อคราวติดตาม
พระเดชพระคุณหลวงพ่อกำแพงเพชร ไปตรวจเยี่ยมติดตามผลงาน
พระธรรมทูต จังหวัดกำแพงเพชร ปี ๒๕๒๐ เพื่อเป็นธรรม
บรรณาการแก่ท่านที่มาร่วมแสดงมุทิตาสักการะ

ท้ายสุดนี้ ด้วยเดชานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย
ได้โปรดอภิบาลพระเดชพระคุณหลวงพ่อกำแพงเพชร สมบูรณ์ด้วยพลา
นามยมีกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา บำเพ็ญทานุทานิต
ประโยชน์แก่พระพุทธศาสนาสืบไปตลอดกาลนาน ฯ

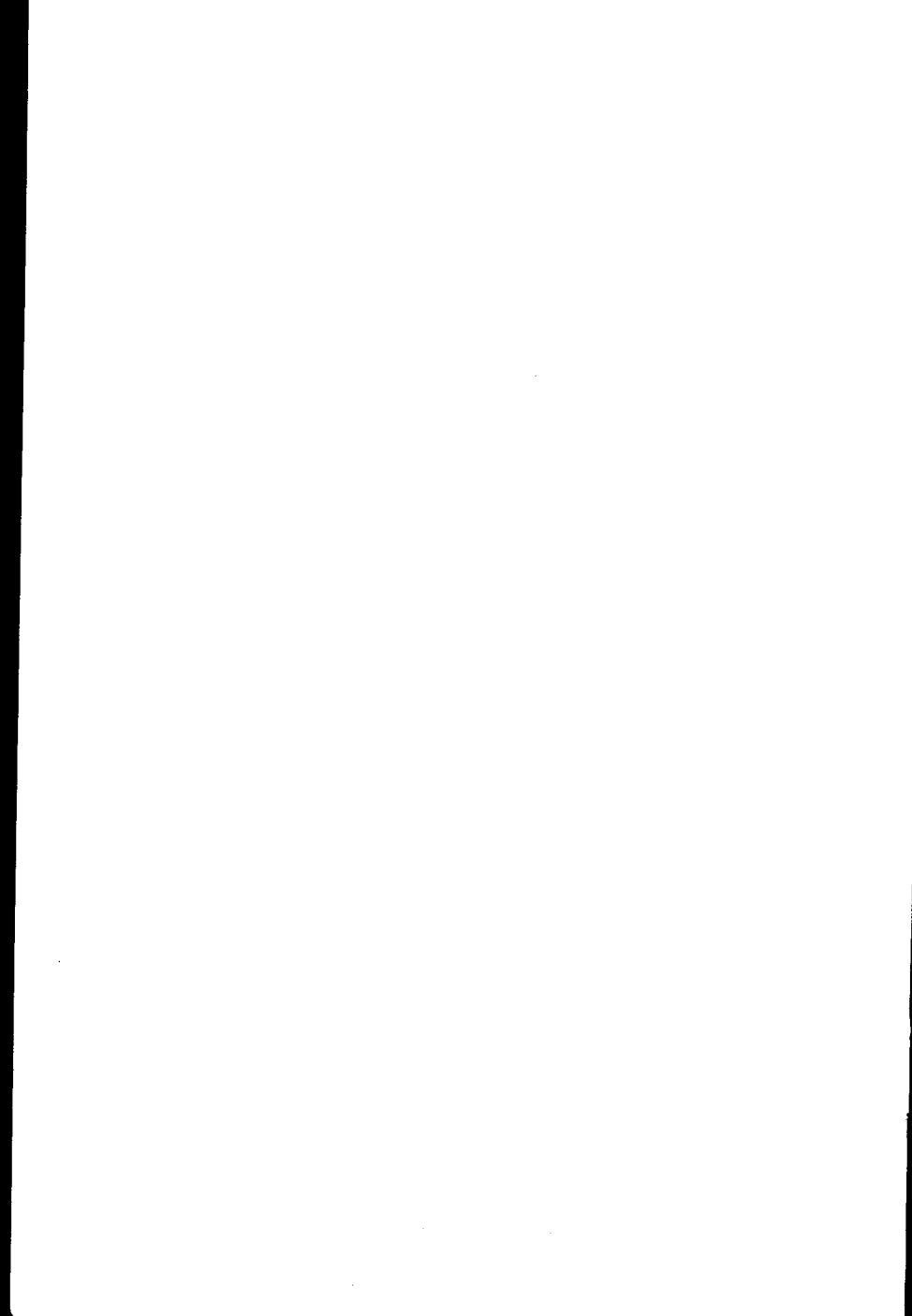
คณะศิษยานุศิษย์

๕ ธันวาคม ๒๕๒๑

นิราศกำแพงเพชร

โดย

ราม ราชสีหธา

กิดเมื่อ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖

นิราศกำแพงเพชร

ขอน้อมเกล้าน้ำวักมับประณมห์หัตถ์
ด้วยมนัสเลื่อมใสให้ผ่องศรี
กราบพระไตรรัตน์ะอัญชลี
และผู้มีคุณาเอื้ออาทร
หลวงพ่อสังฆราชมีกลาเกลื่อน
“สุก ไก่เถื่อน” เลื่องลือชื่อกระฉ่อน
“สมเด็จพระสังฆราชญาณสังวร”
กราบขอพรพระองค์ผู้ทรงญาณ
อีกหลวงพ่อมีกุณยิ่งคุณสังข
“พระสังวรกิจโกศล” ชนกล่าวขาน
วัดราชสิทธิาราม งามตระการ
ใต้เจ็จานเลี้ยงคุณอุ้มชูมา
และหลวงพ่อมิบุญคุณเหนือเอก
ผู้ให้เพศแห่งสงฆ์เฝ้าพงษา

เป็น “พระครู” บังชัด อุบ้ชฌาย์
 มีสมญา “อุดมสารกิจ”
 วัดปากน้ำ เดิมบางนางบวชนัน
 เมืองสุพรรณบุรี ที่สถิต
 อีกพระคุณแม่พ่อขอบุชิต
 สร้างชีวิตปลุกฝังยังยืนนาน
 บ่อนข้าวน้ำพร้าสอนแม่ตอนเฝ้า
 ยังคงยเฝ้าปลอบปลุกให้สุขสันต์
 พระคุณเท่าแผ่นดินฟ้าพสุธาร
 ลูกขอจารกลงใจได้จดจำ
 ขออำนาจกุศลจงกลจิต
 ให้ลขิตกวีที่คมขำ
 พราวเพริศพรั่งไพเราะเสนาะกำ
 และโน้มนำจกมลคนทั่วไป
 นิราศสู่กำแพงเพชรแห่งนี้
 ท้ายงานที่มอบฝากจากผู้ใหญ่

เป็นอนุจรมุ่งสู่กรุงไกล
คือครวโลตามหลวงพ่อจรี

“จรี ภิกขเว จาริก พุชนิกาย
องค์พุทธะตรัสสอนไว้ก่อนนี้
เมื่อพระอรหันต์นั้นเกิดมี
รวมพodicเปิดเสร็จหกสิบเอ็ดองค์
มีพุทธบัญชาให้สาวก
ทั้งหมดหกสิบมีที่ประสงค์
ไปเผยแผ่แพร่ธรรมให้ดำรง
อยู่มั่นคงอยู่หล้าสถาพร
โดยคำรัสตรัสแยกจำแนกสัตว์
ต่างมนัสอ่อนน้อมให้ตรึงถอน
ถูกไฟพิษอวิชชาหวนวิรณ
มาเป็นขอนกน^๕กางขวางความดี
ควรที่เธอนี้หนอรหันต์
หาทางกันปิดขวางกลางวิถี

เทศนาพาธรรมเข้าย้าย
 ใช้ธรรมที่เรอบอกออกจัดการ
 ใช้พระธรรมนำทางอย่างสง่า
 สอนประชาผู้ทุกข์ให้สุขสานต์
 พ้นจากเรื่องเคืองข้องผองภัยพาล
 ตีมสายธารแห่งธรรมชุ่มฉ่ำใจ
 ส่วนองค์พระมุนีศรีสุคต
 มีกำหนดสู่แดนแคว้นกรุงใหญ่
 “ราชฤทธิ” ชื่อเมืองเรืองวิไล
 โปรกเวไนยสัตว์ขัดเกลาคตน

จากวันนั้นมาถึงซึ่งวันนี้
 สองพันห้าร้อยกว่าปีที่ผ่านพ้น
 ยังเป็นธรรมอมตะชะใจคน
 สองกมลเวไนยมิให้กลอน
 มาบัดนี้มิ่งงานด้านเผยแผ่
 ที่เผยแพร่พระธรรมคำสั่งสอน

โดยคณะสงฆ์ไทยใจอาทร
 มีอวารถเห็น้อยากลำบากกาย
 เทียวไปทั่วแห่งหนคนหมู่ใหญ่
 ค้วยหวังใจแพร่ธรรมนำมุ่งหมาย
 แม้จะเหนื่อยเกือบชีวิตปลิดคลาย
 หรือจกตายก็พร้อมทั้งยอมพลี
 งานนี้คือ “ธรรมทูต” พุทธธรรมสาส์น
 แม่กองงานแก่นักสมณศักดิ์ศรี
 คือ “สมเด็จพระธีรญาณมุนี”
 พระผู้มีปรีชาสามารถงาม
 พระทรงคุณรัตตัญญูผู้เปรีื่องปราชญ์
 ชาญฉลาดคานาแม่เฟืองเมืองสยาม
 งามด้วยวุฒิเลื่องเลื่องกระเถื่องนาม
 ทั่วเขตคามประชาสาธุการ
 พระทรงธรรมเกรียงอยู่ของผู้นใหญ่
 ที่ท่านได้สั่งสม “พรหมวิหาร”

เป็นคุณธรรมนำทางสร้างสร้าญ
 ดุจดังธารไหลปรีทวิคุณ
 “เมตตา” ความรักใคร่จกให้สุข
 บำบัดทุกข์ท่วมท้นพ้นสิ้นสูญ
 คือ “กรุณา” สงสารด้านเกื้อกูล
 พลอยเพิ่มพูนยินดี “มูทิตา”
 ไม่ตีใจเสียใจใครวิบัติ
 ถือเกรงครัดเฉยเฉก “อุเบกขา”
 ธรรมแห่งพรหมร่วมรินขึ้นอุรา
 อุปมาคนดีมีเหมือนพรหม

พระได้มีบัญญัติพลับ^๑

มุ่งหมายกับเฉพาะผู้เหมาะสม
 และชาญเชี่ยวชาญกับงานการอบรม
 กว้างชั้นขมยินดีมีอกทน
 คือท่านเจ้าอาวาสฉลาดตระ

ได้แก่พระสังวรกิจโกศล^๑

ให้มุ่งไปไม่รือจรถล

“ติดตามผลการงาน” ที่ผ่านมา

คือหน่วยงานประจำกรมทุก

เพื่อพิสูจน์ยืนยันสนักงา

พร้อมเยี่ยมเยียนสำรวจและตรวจตรา

ณ พาราแคนโกสไม่วกวน

“กำแพงเพชร” คือเมืองเคยเรืองรุ่ง

คว่ยหมายมุงทำงานให้ผ่านพ้น

หนทางไกลไปยากลำบากลำบาก

ต้องอดทนวิริยะเมื่อจะไป

คนทรงของคนตบย่นยาวหนา

โยชน^๔คน^{๑๕}ลา^๑ย^๒ด^๓ยาว^๔ก^๕้าว^๖ไม^๗ไ^๘หว

สงสารของคนพาดนานคระไร

จำพวก 'ไม่รู้ชุดพระสัทธรรม'

๑. ปัจจุบันเป็น พระราชสังวรวิสุทธิ

พฤษภถึงจึงคล้อยเคลื่อน

ย่างเข้าเดือนแปดมาชนห้าค่ำ

ปีมะเส็งยามเช้ายังเฝ้าจำ

เวลาย่ำรุ่งสว่างเลื่อนลงตา

ออกจากวัดพลัดพรากจากที่อยู่

ใจหดหู่หวนไหวอาลัยหา

ไม่เห็นคนที่เอ่ยคำจะอำลา

จึงก้มหน้ากลืนกล้ำซ้ำกระไร

คณะเราที่ไปในครั้งนี้

รวมได้สี่ซั้งแจจแกล้งไซ

พร้อม “น.ส. โศกา^๑” ผู้พาไป

โฉมโฉไลแสนดีสุดปรีดา

หลวงพ่อพระสังวรกิจโกศล

ผู้นำพลสมณะงามสง่า

๑. คือรถที่ใช้ในการเดินทาง

อีก “พระครูสังฆรักษ์ธัญญา” ๑

พร้อมทั้งอาตมา “มหาใจ” ๒

คุณมานิช ๓ วงเล็บแข่งเก่งขับริด

ถึงกำหนดไม่รวนเรเถลไถล

ควบนางสาวโศกามาเร็วไว

ช้าไม่ได้ที่เดียวเดียวอดเพล

เมื่อผ่านถึงถิ่นฐานย่านพรานนก

ไว้วิหคไผ่ผินบินให้เห็น

เห็นแต่คนเตรียมข้าวไว้ใส่ประเคน

แต่พระเถรยุรยาตรอุ้มบาตรมา

นั้นแม่ค้าขายของทั้งสองข้าง

หาบที่วางเกะกะอยากจะทำ

มองดูแล้วสกปรกรกนัยน์ตา

๑. พระครูสังฆรักษ์ธัญญา ฐริปญโญ

๒. พระมหาสุกใจ สุนานนโท

๓. มาโนช(เซ่ง) นารารัตน์

ท่งวาจาหยาบเหลือเมื่อพาที
 อีกพ่อค้าหน้าเลือดคอยเชือดเงื่อนไข
 ใจแซ่เขื่อนขึ้นราคาอ่างภาษี
 ขาของแพงเกินราคาพวกกาลี
 ใจอัปยศแสนแยเห็นแก่ตัว

“ศิริราช” เมื่อถึงจังหวัดหวนไฮ
 อยากเป็นไข้ให้ตรวจไม่ปวดหัว
 ไม่ปวดท้อง, แขน, ขา ไม่ตามัว
 เพราะเกรงกลัวสุดขีดเข็มฉีดยา
 แต่ฉันยังเป็นโรคจึงโศกเศร้า
 ทุกคำเข้าให้หวดเผ่าครวนหา
 อยากได้หมอใจดีมีเมตตา
 ช่วยรักษาให้หายโรคโรครพัยจาง
 อรุณอมรินทร์ถึงบันเกล้า
 เคยมีเจ้าชื่นชูอยู่เคียงข้าง
 “สนามหลวง” เคยเที่ยวเกี้ยวก้อยนาง

บัดนี้ร่างห่าเราไม่เข้าใจ
 มาถึงที่เคยเห็นดังเป็นพล
 คืออนสาวรีย์ที่ยิ่งใหญ่
 ปราบภูนาม “ประชาธิปไตย”
 ที่คนไทยจำจรรันทศทรวง

ถึง “ผ่านฟ้า” ผ่านถึงซึ่งที่นี้

ไม่เห็นมีเทวมาจากสรวง
 เห็นแต่คนเดินดินสันตังปวง
 มาเดินควงเคียงคู่คู้หน้าชม
 เมื่อมาถึงลานใหญ่ใจหายวูบ
 คือ “พระรูปทรงม้า” สง่าสม
 “พระที่นั่งอนันตสมาคม”

บุญของเราที่ได้ชมสมอุรา
 ฝีมือคนไทยแท้แต่กาลก่อน
 เดียวนัยอันดูของใหม่ไม่เข้าท่า
 ของของไทยเลิศล้ำไม่นำพา

กลับบูชาต่างชาติอนาถจริง
 ตัวเป็นไทยใจต่างชาติอนาถจิต
 มันไม่คิดภักดีพวกผีสิง
 เหมือนมณีนีมีคำมายืนสิง
 กลับทอดทิ้งคุยเชื่องลิ้มเมืองไทย
 คิดไปเพลินเกินเหตุกิเลสเกิด
 ใจเกลียดคู่กรุ่นวุ่นกันใหญ่
 ด้วยความรักชาติมากออกจากใจ
 มียากให้ชาติอื่นยื่นคำเรา

เลี้ยวตรงไป “ประดิพัทธ์” ลัดมุ่งหมาย
 “สถานควาย” ควายมีที่ไหนเล่า
 มองไม่เห็นที่ไหนไร่แม่เฒ่า
 คนกองเอาเจ้าไปช่วยไถนา
 เกิดเป็นควายอดสู้อยู่อีกไซ
 คนที่โง่เรียก “ไอ้ควาย” อายหนักหนา
 ส่วนควายที่โง่เขลาเบาปัญญา

จะเรียกว่าอย่างไร ? หรือ “ไอ้คน”

ถึงตลาดหมอสัตติจัตจ้อ

รดวังหื้อเกะกะเต็มถนน

ทั้งเล็กใหญ่มากจริงวังปะปน

บ้างก็ชนขมำพลิกคว่ำไป

เห็นภษิตติดท้ายรถไม่อดขำ

จึงขอนำมาแจ้งแถลงไข

“ถึงไร่เกียรติไม่ทุกข์เป็นสุขใจ”

“ข้าทำไมรักคนรถไม่อดคร่ำ”

“เมื่อตอนทักทำไมจึงไม่ร้อง”

“เมื่อเธอท้องทำไมจะให้รับ”

“พี่ทำทงน้องทำแท้ง” จะกลับปรับ

“น้องนั่งนับพเพนอยเมื่อยอุรา”

“เงินให้น้องหนองให้พี่” นี่ซิแย

“ลุงมันแก่อย่าแซงผ่านเลขหลานเจ้า”

“โน้นแน่ะรถผัวฉันคันสวนมา”

“พี่เข้บารั๋นองเข้าบ่อนลูกนอนคอย”

“มาเถิดมารักกับคนขี้บรด”

“อนาคตเป็นคุณนายสบายหน้อย”

บางคนเขียนคำขวัญอันเลิศลอย

คำน้อยน้อยคิดตามความหมายดี

จากหมอชิตไกลห่างถึง “บางเขน”

ไต่กาเผ่นตะบึงถึง “หลักสี่”

มองหาหลักอยู่ไหนไม่เห็นมี

จนถึงที่สินคำดั่งย่าน “รังสิต”

เห็นสินคำว่างขายมากมายนัก

ปลา, กุ้ง, ผัก มากมายหลายชนิด

หมู, เนื้อ, หอย, ปลาดังกำลังยืต

“ปลาสลิด” สดสดมีรสดี

ถึง “พระอินทร์” น้าอยู่ประตุน้ำ

คงไม่เข้าใจจนจนต้องหนี

แต่ก็ต้องจากมาขอลาที

โอกาสมีวันหน้าจะมาเยือน

จำจากไกลไฟหาพาถวิล

“บางปะอิน” ถิ่นนี้เคยมีเพื่อน

คอยปลอบใจเข้าคำเฝ้าย้ำเตือน

“อย่าแซะเขื่อนถึงด่านอย่าผ่านเลย”

“จงจ่ายเงินค่าด่านแล้วผ่านได้”

“เมื่อผ่านใหม่ไม่ต้องเตือนนะเพื่อนเอ๋ย”

“ปฏิบัติทุกครั้งดังที่เคย”

“อย่าเฉยเมยรถคันหลังเร่งดังมา”

ออกจากด่านผ่านถึงซึ่งกรุงเก่า

เมืองที่เราคิดถึงรำพึงหา

บรรพบุรุษต่อสู่^๕ภพ^๕ภพ

หลงนาตาหวังแห่นแผ่นดินไทย

ทั้งศึกเหนือเสือใต้ไม่เคยถอย

หนึ่งต่อร้อยหรือพันนิหวั่นไหว

เดียวต่อเดียวหรือหมู่^๕ชุก^๕ชาติใจ

เราจึงได้ปฐพี^๕อยู่นิ

เขียวชะอุ่มพุ่มไสวใบโบกพริ้ว

ดูเป็นทิวละลือท่งทั่วกรุงดิน

เลียงเรามาเติบโตใหญ่ทรัพย์สิน^๖ในดิน

เป็นทรัพย์สินคือข้าวกล้าค่าอนันต์

เห็นน้ำใสไหลเย็นเป็นทิวคลื่น

งามระรื่นสุขใจเกินใฝ่ฝัน

ปลาใหญ่น้อยลอยว่ายหลายเผ่าพันธุ์

โน่นกึ่งนั้นหอยปูมากมายมี

ผักกระเจตลอยฟ่องทั่วท้องทุ่ง

นั่นผักบุ้งเผือกทอดชุย^๗ทอดซี

อีกโสนแพงพวยคอกสวยดี

ปริมวารคือบัวชู^๘สู่ตะวัน

“ดอกเอ๋ยดอกบัว

กลั่นไม่ยั่วไม่ชวนไม่ชวนฝัน

แต่อร่ามงามแท้ในแจกัน

เด่นกว่าพรรณบุปผาบรรดามี
 คนจะงามงามสลับอย่างบัวเกิด
 อย่างงามเจิดงามฉายด้วยบ้ายสี
 งามจรรยา มารยาทสะอาดดี
 จะเป็นทนต์ถอเลื่องลือเอ๋ย”

แสงสุริย์ฉายฟ้า เรื่องรอง

งามระยิบแสงทอง ลูบไล้
 บัวเจ้ากลีกลีบมอง ตะวัน
 ยากขึ้นเขยชิดใกล้ หวันซ้ำ ชอกทรวง

สูงลิบลัวเสียดฟ้าสง่าเด่น
 ท่มองเห็นยอดอยู่เหนือหมู่สน
 คือเจดีย์วัดใหญ่ชัยมงคล
 ซึ่งจอมชนพระองค์ดำสร้างทำไว้
 ด้วยความเร็วไม่น้อยเพียงร้อยกว่า
 คุณโคกาวังมั่งผ่านทุ่งใหญ่
 เห็นข้าวเขียวเรียงต้นยืนกั้นใจ

พรัวไสวัญเอนล่อเล่นลม

เมื่อ “ในน้ำมีปลาในน้ำมีข้าว”

หมู่ชนชาวนาไทยไม่ชื่นชม

แรงงานหยาดเหงื่อพลีที่ฝังจม

กลับเป็นผลอุทมสุขสมบูรณ์

“แควป่าสัก” สายนทีที่หลังไหล

เหมือนน้ำใจไหลรินไม่สิ้นสุด

เอื้อประโยชน์มากมีทวีคูณ

ชาวนาพูนสุขขึ้นทุกคืนวัน

อีก “แม่น้ำลพบุรี” ที่ไหลผ่าน

ดุจดังธารทิพย์ฝักจากสวรรค์

หลังชะโลมชาวประชาทั่วหน้ากัน

นิจนิรันดร์มันอยู่คู่ชาวนา

ธรรมชาติชวนมองทั้งสองข้าง

จนถึง “บางปะหัน” พลันเหลียวหา

ไม่เห็นคนที่ถือค้อนจิก

หรือหลบหน้าหนีผ่าน “ด้านอ่างทอง”

ถึง “อ่างทอง” มองหาน้องเจ้าของอ่าง

ไม่เห็นร่างทราวม้วยใจหม่นหมอง

พี่น้อยยากบากหน้าหมายตามอง

คงจักต้องซ้ำใจตนไปจนตาย

อ่างทองไม่มีใจไม่ต้อนรับ

ลาละครับอยู่ไปไร้ความหมาย

อยู่ทำไมให้อดสลดผู้ชาย

ฝากความอายที่ทุกข์ถมตามลบลิว

จากอ่างทองหลบหน้ามาไกลโซ

ถึง “ไชโย” อยากโห่ร้องเพราะท้องหิว

หุงตลาหยท้องเต็นเป็นตะคริว

ใจสั่นหวิวรันทดหมดเรี่ยวแรง

“พรหมบุรี” ดีใจได้มาถึง

เห็นร้านหนึ่งขวามือไร้ชื่อแจ้ง

อ้อ นั่นร้านที่หมายขายข้าวแกง

จึงจัดแจงส่งมานั้นเพื่อบรรเทา
 มีแกงหมู, ญี่ทรีสดเค็ม
 อีกผัดเผ็ดปลาไหล ไข่....งูเห่า
 แกงปลา, เนื้อ เป็ด, ไก่รสไม่เบา
 ทำให้เราอยากชิมกระหึ่มมอง
 รสอร่อยฝีมือดีที่ปรุงแต่ง
 ฉันข้าวแกงอ่อมหมี่จันทสอง
 ถ้าไม่อิ่มเกินไปอยากใคร่ลอง
 แต่ก็ต้องเลิกคิดยังจิตตน
 ถวายแม่คำใจดีคนที่ขาย
 ได้ถวายจนเจือเพื่อกุศล
 “เกิดชาติใดภพใดอย่าได้จน
 บุญจงดลให้สุขทุกคืนวัน”
 คือคำที่มุ่งมาดปรารถนา
 อาตมาขออวยพรวิงวอนผ่าน
 จงประสพสิ่งมุ่งหวังทั้งต้องการ

พบสุขสานต์ในชีวิตเป็นนิത്യเทอญ

“ท่องตึงหนังตาหย่อน” อยากนอนหลับ

พลิกขยับอยากตามใจให้เก้อเขิน

ด้วยหนทางที่ไปยังไกลเกิน

จึงออกเดินเื่องอย่างอย่างเร็วไว

บุคคลกินมากนักรักกั่วงเหงา

นอนซบเซากลงเกลือกเกลือกไกล

ยอมเข้าห้องนอนคู้ยู่รำไป

ดูหมิ่นใหญ่ที่เขาปรนจนอ้วนพี

พรหมบุรีถิ่นนี้รักพัก

ซึ่งใจนักสลักจิตไม่คิดหนี

หวานละมุนอุ่นน้ำใจซึ่งไมตรี

จึงอยากพลีชีพฝังจมอยู่พรหม...เอ๋ย

จากเมืองพรหมชมชานมานานอยู่

ถึง “วัดคุ” ค่ายเก่าเล่าเจลด

เป็นค่ายบ้องบ้จายกมาเกย

เป็นที่เกยตื้นผู้บุกรุกร้างแก
 เดียวนเหลือแต่อยู่ให้เห็น
 เหมือนกับเป็นสักขีที่แน่แท้
 เจริญสุดทรุดเลื่อนไม่เชือนแซ
 คงเหลือแต่ซากให้เห็นดังเช่นคุ
 จากวันนั้นมาถึงซึ่งวัน
 “สิงห์บุรี” ได้ประจักษ์เลือดนกสุ
 วรรณบางระจันนั้นเชิดช
 ยังคงอยู่คู่คนจริงสิงห์บุรี
 ทงศึกเหนือเสือใต้ไม่เคยหวั่น
 เข้าโรมรันพลีชีวิตไม่คิดหนี
 ทัพพมาร มัญชลันราวี
 ชีพจึงพลีแผ่นดินกลบนักรบไทย
 จากเมืองสิงห์วิ่งไปไม่รอช้า
 ผ่านทุ่งนาห้วยหนอง “กลองบ้านไร่”
 “บ้านไผ่ขาด” เห็นอยู่มีสุไกล

จึงผ่านไปถึงถิ่น “อินทรีบุรี”

ผ่านถึง “วัดระนาม” งามเพียบพร้อม
“วัดไผ่ล้อม” งามเด่นเป็นสักขี

แต่ไม่เห็นพระเนตรทงเอน^๕

ด้วยเรามีเวลาน้อยคล้อยลาเลื่อน

“สรรพยา” เลยผ่านถึง “บ้านงว^๕”

ที่เห็นปลิวแกว่งไกวโบหล่นเกลื่อน

ดอกเคยบานทุกคราวเมื่อหนาวเย็น

ที่เห็นเหมือนต้น^๕นั้นจึงอุ^๕ใจ

ชื่อบ้านงว^๕งว^๕ไม่มี^๕นี้^๕ฉง^๕น

มีแต่ต้น^๕นั้น^๕ปลิว^๕พร^๕ว^๕ไ^๕สว

ไม่เห็น^๕งว^๕ย^๕ิน^๕ต^๕ัน^๕ ณ^๕ หน^๕ไ^๕ค

คงมี^๕ไ^๕กร^๕ไ^๕ก^๕น^๕ล^๕ม^๕ต^๕ม^๕สุ^๕ร^๕า

จากบ้านงว^๕ล^๕ี^๕ว^๕ห^๕าง^๕ท^๕าง^๕ท^๕ร^๕ง^๕ต^๕ัด^๕

ผ่านหน้า^๕ว^๕ัด^๕ไ^๕กล^๕ต^๕ล^๕า^๕ด “หาด^๕อา^๕ส^๕า”

เขต^๕อำ^๕เภ^๕อ^๕ัน^๕กับ^๕ส^๕ร^๕ร^๕พ^๕ยา

มีแต่ป่าไม่มีหาดประหลาดใจ
 จากวัดหาดอสามา “บ้านตึก”
 ในใจนึกพะวงและสงสัย
 บ้านเป็นตึกไม่มีอยู่ที่ใด
 แต่ทำไมชื่อบ้านตึกพิลึกดี
 มีคูคลองส่งน้ำไหลผ่าน
 ชลประทานมั่นคงส่งถึงที่
 ชาวบ้านจึงมีน้ำใช้ได้ทั้งปี
 เมื่อน้ำมีชาวนาจึงร่าเริง
 จากบ้านตึกผ่านมาน้ำสนุก
 “บ้านตลุก” สุขใจไม่ยุ่งเหยิง
 กระต้อมน้อยต่งเด่นปลูกเป็นเพิง
 นานองเจี๊ยงท่วมท้นล้นคันนา
 เข้าเขตเมืองเขื่อนใหญ่คือ “ชัยนาท”
 มีโอกาสจักเวยและเยี่ยมหา
 แคว้น^{๕๖} นนชดสนจนเวลา

จึงมุ่งหน้าต่อไปไม่รีรอ

“บ้านหางน้ำสาคร” สะท้อนจิต

เขาจะคิดถึงเราหรือเปล่าหนอ

แม้ไม่คิดถึงเราเฝ้าพนอ

คงจักพอถำคิดเพียงนึกเดียว

ถึง “คลองบางตาราย” หมายถึง

ไม่เห็นน้องทราวมวยใจสิ้นเสีย

เห็นแต่น้ำสาครกระเซ็นคลื่นเป็นเกลียว

แต่น้องเที่ยวอยู่ไหนให้พี่คอย

เที่ยวติดตามหาน้องเรียกร้องขาน

จนถึงบ้านหวานล้ำ “ท่าน้ำอ้อย”

พี่เห็นทเห็นน้อยเมื่อยล้านั่งตาลอย

เห็นเจ้าคล้อยหลังไปตามไม้ต้น

พี่โคดเที่ยวเที่ยวตามเลาะถามหา

ถึงกานดามาไผ่ “บ้านโพธิ์ขวัญ”

เมียมองดูไร่แม่เงาเจ้าแจ่มจันทร์

จิตหวนหวนทอดท้อทรมมา

มาหลบหน้าหนีไปอยู่นะ

“พยุหะคีรี” ที่ตามหา

ทั้งภูเขาแมกไม้ในพนา

จนปัญญาเลิกคิดจะติดตาม

ถึง “บางปราบ” ประทับใจมิให้เหงา

เห็นภูเขาเป็นทิวหวีวาวบวาม

คิดถึงเอยเนินเขาเจ้านงราม

หักใจปราชัยห้ามคิดจิตพันพัว

อาชีพรบบางปราบที่ทราบรู้

มีเลี้ยงหมู, เป็ด, ไก่ ได้ปลูกถั่ว

อีกพืชล้มลุกล้วนผักสวนครัว

พอเลี้ยงตัวเลี้ยงตนจนนานเนา

ผ่านบางปราบลาไปจากไกลห่าง

“บ้านเนินกร่าง” “กลางแดด” ที่แผดเผา

ยิ่งร้อนรุ่มกลุ้มใจไม่บรรเทา

จนผ่านเข้า “ค่ายจิระประวัติ” งาม
 มองเห็นอยู่เรียงรายค่ายทหาร
 ผู้เชี่ยวชาญเก่งกล้าน่าเกรงขาม
 ปกป้องรักษประเทศทั่วเขตคาม
 ไกรรุกรามสู่ตายชายชาติวี
 ธงไตรรงค์สะบัดพรวิปลิวลมลุ
 ณ เขิงภูเขาเด่นเป็นสักขี
 ว่าชาติไทยคงอยู่คู่ปฐพี
 ชีพยอมพลีเลือดหลังวันบ่อนไทย

ถึง “วัดจอมคีรีนาคพรต”

เลาะเลี้ยวลจจรรคผ่านธารน้ำไหล
 “เจ้าพระยา” ลือนามงามวิไล
 เป็นคุงเลือดเส้นใหญ่ไซ้ คุยโว
 ปิง, วัง, ยม, และน้ำน ไหลผ่านพบ
 มาบรรจบรวมฝาก “ปากน้ำไหล”
 แล้วเรียกชื่อเพี้ยนคำ “ปากน้ำโพ”

รวมใหญ่โตไม่เบาเจ้าพระยา
 เป็นสายรักสายเลื่อมมิเหือดแห้ง
 ไหล่เขียวแรงหล่อเลี้ยงใจไทยมากหน้า
 ให้สมบุญพูนสุขอยู่ทุกครา
 พร้อมผักปลามากเหลือได้เจือจาน

โอ้ นครสวรรค์ฉันหวังพบ
 และเพื่อสพนัยนาคันทาหวาน
 เหล่านางฟ้าอำองค์หลงวิมาน
 มาเดินผ่านอวกโหมงามตามพื้นดิน
 ไม่พบเทพธิดาหน้าขาวขาว
 แต่มีชาวมนุษย์สดกวิล
 มาอวกโหมมร่ามงามโสภณ
 อยู่ในถิ่นเมืองแมนแดนเทวัญ
 นครสวรรค์มี^{๕๕}ชื่ออ้าง
 เมือง“พระบาง”ชื่อเก่าก่อนเมื่อตอนนั้น
 มีประวัติเก่าเก่าเล่าลือกัน

ยุคทรงธรรมจอมชนนบุรี^๑
 สมเด็จพระบรมราชาธิบดี^๒
 พลหาญศึกยกตั้งซึ่งกรุงศรี
 “สัตนาคนหุต”ธานี^๓
 ทรงยกทัพไพร่ขยายดินแดน
 ได้อัญเชิญพระพุทธมุนี^๔
 คือ “พระแก้วมรกต”จรดประสงค์
 และ “พระบาง” ประดิษฐานไว้ให้มั่นคง
 เพื่อดำรงขวัญอยู่คู่นคร
 ลุสมัยรัตนโกสินทร์
 องค์นรินทรบพิตรอดิศร
 ขนครองราชย์^๕ บังปกพสกนิกร
 พระพุทธ^๕ เออเพื่อทรงเจือจาน
 “สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก”^{๒๔}

-
๑. สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
 ๒. สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
 ๓. เมืองเวียงจันทน์

อุปโลกน์ฐานนิครีตฐาน

คือ “กรุงเทพ” ฝั่งผุดตุจิวมาน

อีกฝั่งธารงามแม่น้ำแดงเทวา

ทรงอัญเชิญพระแก้วมรกต

ได้กำหนดนิมิตประติษฐาน

และพระบางอร่ามงามโสภา

ข้ามฝั่งมามุ่งหมายย้ายตามเมือง

“นนทเสน”^๑ ราชบุตรรุดคักค้ำ

ทูลทักทานเอาไว้ใช้... ทำเชิง

พระสององค์^๒ รวมกันพลันขึ้นเคือง

อาจมีเรื่องไขว้เขวเหล่าเทวา

ชาวเวียงจันทน์เล่าลือยึดถือมั่น

ว่าเทวัญผู้พิทักษ์อารักขา

อยู่ประจำองค์พระจะโกรธา

ต่างวิวาทากันพลันวุ่นวาย

๑ ราชบุตรนนทเสนแห่งเวียงจันทน์ ซึ่งนำตัวมาจากศรีสัต

นาคนहुตในครั้งนั้น

บ้านเมืองเคยไร้ทุกข์สุขสงบ
 กลับต้องพบกับความวระส่ำระสาย
 ถึงซึ่งความวิบัติกระจักระจาย
 ทุกข์จักหายถ้าแยกพระผละจากกัน
 พระจอมชนเห็นตามความเสนอ
 จึงท้าวเธอแยกพระหทัยหวน
 ย้ายพระบางห่างตามความจ้านวรจ
 ที่ตรงนั้นพลันรุ่งเรืองเมืองพระบาง
 ก่อมาเปลี่ยนชื่อใหม่งามไพเราะ
 ดูแล้วเหมาะสมนามงามสร้าง
 “ขอนแก่น” วิลไม่อำพราง
 ตรงกับทางจรลีสรรยอัน
 เปลี่ยนชื่อใหม่อีกครั้งดังที่เห็น
 คือเปลี่ยนเป็นเมืองนครสวรรค์
 ชื่อซึ่งเรียกเพราะหุ่ยทุกวัน

หรือเรียกกันไม่ยากปากน้ำโพ
 รุ่งเรืองเป็นธานีศรีสทธาน
 เป็นเมืองผ่านค้ำหน้ามานานไซ
 ท่งเป็นที่ไหลผ่านธารใหญ่โต
 มิใช่โอ้อ... คุยอย่างเอิบอ้อเอา
 เมืองเทวัญไร้เทวหาไม่พบ
 ผ่านเขากบร้อนใจดังไฟเผา
 มิเห็นคนที่คิดถึงแม่ซึ่งเงา
 แล้วนี้เราอยู่ไปทำไมกัน
 เมื่อไม่พบไม่สมอารมณ์คิด
 จึงหักจิตจากจรรยาบรรณ
 มองเห็นปมทางตรงหยุดลงพลัน
 เต็มน้ำมันให้โคกายอดयाใจ
 เรือบร้อยแล้วรีบไปไม่เลี้ยวลค
 ถึง “หนองกรด” “หนองเบน” ใจเอนไหว
 เห็นข้าวกล้าหญ้าแห้งทุกแห่งไป

มองทางไหนดูแล้งน้ำแห้งคลอง
 โอ้...กรรมเอ๋ยเคยสร้างเต่างไหน
 ถึงต้องได้ขาดน้ำชาหม่นหมอง
 น้ำไม่มีฝนไม่มาหมายตามอง
 นี่จักต้องคอยไปถึงไหนกัน
 หากอดข้าวสุกฝืนพอกสิ้นกล้า
 แต่ขาดน้ำไม่ไหวใจหิวหวน
 นั่งมองฟ้ารอฝนทนทุกวัน
 โปรดช่วยปันแบ่งน้ำเพื่อทำนา
 เมื่อฝนแล้งน้ำร้างสิ้นทางหมด
 สุครันทศ ให้อนาถวาสนา
 หวังน้ำใจชุบช่วยด้วยเมตตา
 ฝนเทียมจำโปรยมาช่วยข้าที่
 “หนองตะคลอง” มองไปใจยิ่งหมอง
 ไม่เห็นหนองหรือคลองน้ำนองปรี่
 จะมองไปทางไหนน้ำไม่มี

แล้งอย่างนี้คงซ้ำพวกทำนา
 ฟ่ำพิโรธโกรธใครในนี้
 ไม่ปรานีพวกเขาท่านเจ้าชา
 โปรดบันดาลหยาดฝนหล่นเทมา
 ชับน้ำตาที่ท่วมใจได้ไหมเอ๋ย

“ถึงหนองสังข์” หวังใจจะไม่โศก
 กลับวิโยคดวงใจไม่อยากเอ๋ย
 มองดูดินแตกกระแหว่งแล้งตามเคย
 พุทโร...เอ๋ย ชาวนาเกิดมาจน
 ตันหญ้าเหี่ยวเฉาแห้งแล้งไปหมด
 ถึง “บรรพตพิสัย” ไร่แม่ฉน
 ความหวังพังก้นหอยหมดทน
 เกิดเป็นคนจนยากอยากเป็นโจร
 จะกล่าวเพลนเกินคำมิเข้าท่า
 เตียนจะว่าพูดมากปากกระโถน
 ลัดถึงบ้านไม้พุ่ม “กระท่อมโทน”

อยากตะโกนโพนทนาว่าแล้งจัง
 กระทุ้มโทนต้นเดียวเหลียวมองห
 อนิจจาไม่เห็นดังเช่นหวัง
 ต้นกระทุ้มที่จะซ่อมกระทุ้มพัง
 ให้เป็นวังโก้หรืออยู่ปลายนา
 อยู่เบื้องหน้านนหรือคือตลาด
 “สลกบาตร” แปลกใจให้กังขา
 ช้อนเคยกกลมเกลี้ยงเลี้ยงเรามา
 จนกายากำยาล้าอ้วนพี
 คิดถึงบาตรคราใดให้ชื่นอก
 ทงสลกเคยใช้ไม่คิดหนี
 โอ....พระคุณอุ่นกลมกล้นมากมี
 ชั่วชีพนี้แสนปลื้มลิ้มไม่ลง
 คืนตอนเช้าจวนสายสะพายบาตร
 ยूरยาตรย่างไปใจประสงค้
 ใฝ่แสวงรักษามาเลี้ยงองค์

เดินมุ่งตรงไหล่สู่สุขุมชน
 เดินสำรวจกัมหนัรับอาหาร
 หงคาวหวานนุ่มไปมิให้หล่น
 โดยรวมกันแกงข้าวคลุกเกล้าน
 แล้วคันทันเดินลับกลับอาราม
 ยอรับมากเกินขอบมิชอบเหตุ
 ทำทุเรศใครเห็นเป็นเหยียดหยาม
 ว่ามั่งกเกินไปคู่ไม่งาม
 อีกชุ่มซำเหมือนหลวงตาน่าอัปอาย
 คำนินทาเกลเทกระจาด
 เหมือนถูกฟาดให้ม้วยควัรรอยหวาย
 ส่วนค่ายอเลิศล้นป่นน้ำลาย
 เหมือนไฟหายเข้ากองเกลบแสนเสบทรวง
 โอ...บาตรนี้มีคุณค่าจุนหนอ
 เปรียบเช่นหม้อทิพย์ฝากมาจากสรวง
 นึกและหวังครั้งใดได้ทั้งปวง

จึงหมดหวังเรื่องอิงอาศัยมา

สลกบาตรนั้นขอซื้อสังเกต

อยู่ในเขตขานู ๆ ไม่มั่ว

เป็นอำเภอขึ้นตรงอย่าสงก

ที่เรียกว่า “ทุ่งแสนตอ” ก็หลายปี

เปลี่ยนจากทุ่งแสนตอพอเหมาะ

ฟังแล้วเพราะงามเกินเป็นสักขี

คือ “ขามุรลักษ์บุรี”

แปลว่ามีแสนตอพอพอกัน

ที่ขึ้นชื่อลือชาทุกคราผ่าน

ก็ถือด่านตำรวจเฝ้ากวตขัน

รถที่ผ่านมากมีทุกวี่วัน

แต่บางคันมีของผิดกติกรมา

สิ่งเสพติดกัญชาทั้งยาฝิ่น

เฮโรอินให้โทษโฉดหนักหนา

ทั้งผองชาวขามุรลักษ์

แผลงยิ่งกว่าทองคำไรดี
 ยาเสพติดให้โทษโชนชั่วเซลา
 หากมัวเมาจกต้องอับหมองศรี
 แสงสว่างอนาคตหดทันทึ
 ทรัพย์สินมีไม่เหลือเมื่อเสพย์มัน
 ทุ่งไร่ญาติชาตมิตรเคยชิดใกล้
 หนีหน้าไปไม่คบหลบสังสันทน
 คงมีแต่มิตรมัวชั่วด้วยกัน
 เผื่อวันชีพดับลัลบเอย
 เมื่อตำรวจกวตชนอย่าพลันหนี
 จอดทันทีที่ด่านอย่าผ่านเฉย
 ตรวจตราตามหน้าที่มีละเลย
 อย่าเปรียบเปรยว่าเขาไม่เข้าใจ
 เพราะตำรวจที่ตักมีถม
 ชั่วก็จมชั่วแจ่งแถลงไข
 ที่ดีไม่รุกรานรังควานใคร

ที่จัญไรใดเชือดเลือดจากปู
 บนป่าเคยมีดาวพร่างพรายแสง
 แขนมีแรงคือบงยังไก่อรุ
 กลับมีสิ่งอื่นแทนไว้ไม่น่าดู
 สองมือชูเตารีดไถติดดิน
 ใช้กฎหมายช่วยเหลือเหนือกฎหมาย
 แล้วไม่อายกฎหมายแห่งกรรมทำชั่วฉล
 ทุจริตรีดไถไม่อ้างวล
 หยาดเหงื่อปนแรงงานอันที่เดียว
 โน่น....รถหยุดจอดซ้ายไม้จอดขวา
 รถธรรมดาเลยไปไม่ต้องเลี้ยว
 ขอดูใบขับขี้น้ำเขียว
 จ้าตาเขียวขุ่นแหวแบสองมือ
 สลกบาตรด้านนคั่นก้นหา
 ปฏิบัติหน้าที่ไปด้วยใจซื่อ
 ไม่ยอมรับสินบนคนเล้าลือ

ว่านี่คือตำราจไทยใจเป็นธรรม

ไศกาแผ่นพาไปไม่ลดละ

ถึง “บ้านสระตาพรหม” ต้องตรมซ้ำ

มองดูสระที่ใดใจระกำ

ไม่เห็นน้ำสักหยดรันทตทรวง

ถึง “ดอนโค้ง” โค้งและดอนที่ดอนไหน

นึกสงสัยในจิตคิดเป็นห่วง

ดอนที่โค้งทางคดหมดทั้งปวง

ไม่เคยลงหลอกใครให้หลงทาง

แต่คนใจคดงอทรยศ

สุดเลี้ยวลตสันทีควรหนีห่าง

บอระเพ็ดขมฝืนยั้งจิตจาง

มีควรวางใจคนจะจนใจ

“เหล็กที่กดควรจำทำตะขอ

ไม้ทั้งอควรจำทำแอกไถ

ใจคดงอควรจะทำอะไร”

ใครตอบได้วานตอบขอขอบคุณ

พยับแดดแผดจ้าเวลาสาย

ลมร้อนกรายวูบมาใจว่าวุ่น

ร้อนแดดเผาบังเงาไม้ได้เจือจุน

แต่หันหันร้อนใจมิได้การ

ถึง “ดอนแดง” ไม่เห็นแดงอยู่แห่งไหน

นึกแปลกใจชื่อ^๕ที่เรียกขาน

แดงกวาหรือแดงไทยไม่พบพาน

อีกแดงร้านแดงโมโห^๕ไม่มี

คนปลูกแดงที่ดอนจึงนอนเศร้า

เพราะแดดเผาเผา^๕แห่งไม่แก่ง^๕ซ

ปลูกที่ลุ่มชุ่มชื้น^๕น้ำผลดี

สุขทวีมาก^๕ล้นคนปลูกแดง

ถึง “บ้านโคกวิไล” ไยร้อนนัก

จึงหยุดพักชุ่มชื้น^๕ฉ่ำด้วยน้ำแข็ง

ที่ตลาดขายอยู่ไม่สู้^๕แพง

แก่คอแห่งร้อนคลายสบายองค์
 บ้านโค้งวิไลจึงไม่แปลก
 ขอจำแนกให้เห็นเช่นประสงค์
 สร้างบ้านใช้ไม้โค้งดีและที่ตรง
 ย่อมเป็นทรงทั้งมอร่ามตา
 คนดีมีธรรมประจำพร้อม
 ต้องอ่อนน้อมถ่อมตนคนมีค่า
 แข็งกระด้างเกินไปไร้ราคา
 คนเมินหน้าไม่คบหนีหลบไกล
 เหมือนเช่นมือใส่ตรงลงในหม้อ
 ถ้าไม่อมมือตวงก็ล่องไหล
 ใส่มือตรงลงหม้อทกหัวใจ
 หยิบสิ่งใดไม่ติดอนิจจา
 จากบ้านโค้งวิไลด้วยใจมุ่ง
 ถึง “คลองขลุ” ยุ่งจิตคิดกังขา
 ชื่อนี้^{๕๗}ไม่รู้ความตามเป็นมา

แม้หาว่าใครรื้อบช่วยตอบที
 เห็นภูเขารอบบ้านาแห้งแล้ง
 ภูเขากรอบแดงเจาล้วนคู้ถ้วนถึ
 คุจปรากการล้อมรอบขอบบุรี
 คุเป็นทีสมเพชเวทนา
 จากคลองขลุ้งมุ่งไปใจรีบด่วน
 “คลองสินวน” เมื่อถึงจึงเหลียวหา
 ไม่เห็นคลองสินวนย้วยวนตา
 อักษราไหลวนอยู่หนใด
 “แม่ศรีเอ๋ยศรีนวลยวนสวาท
 จะสวยาบตาซึ่งไปถึงไหน
 พี่เหนื่อยยากบากหน้ามาแต่ไกล
 หวน้ำใจเต็มทีแล้วศรีนวล”
 เมื่อไม่เห็นกงคาชลาไหล
 พาดวงใจไหวหวนสุดปั่นป่วน
 ยังไม่เห็นคนคี่ที่คำครวญ

ตัดใจคว่นรีบจากถึง “ปากดง”

เห็นชื่อบ้านปากดงยิ่งสงสัย

หากว่าใครไปหาถ้าจะหลง

เพราะมีทางเลี้ยวตลอดทั้งคดตรง

ถิ่นนี้คงเป็นป่าไม่น่าเยือน

แต่ปากดงหาเป็นเช่นนั้นไม่

มองทางไหนถ้วนทีไม่มีเถื่อน

มีแต่บ้านมากมายหลายครัวเรือน

ไม่แซะเขื่อนเท็จคำมาจำนรรจ์

จากปากดงตรงไปอีกไม่ห่าง

คือ “ปากอ่าง” ชื่อเด่นมอง เห็นนั้น

เห็นเพียงชื่อแปลกจริงยิ่งงงัน

ความสำคัญเป็นไฉนไม่รู้ความ

ชื่อปากอ่างอ่างปากอยากรู้อึ้ง

ใครปราชญ์เปรื่องเฟื่องหนอจึงขอลาม

มีความหมายอย่างไรจึงได้นาม

จงตอบตามที่รู้อย่าดูแคลน
 เจรจาความใคอาศัยปาก
 จะจนยากได้ก็มีเงินแสน
 จะโหยหิวอัมพองหรือท้องแบน
 จะมีแฟนใช้ปากฝากวาจา
 อ่าง....

ใส่^๖น้ำล้าง^๗พืชผัก^๘ทั้งซีกผ่า
 ใช้เป็นที่เก็บ^๙น้ำไว้ทำนา
 และเป็น^{๑๐}ภาชนะ^{๑๑}ชำระกาย
 ถิ่น^{๑๒}ดิน^{๑๓}ตม^{๑๔}ของ^{๑๕}ทั้งสองอย่าง
 มี^{๑๖}ท่งอ่าง^{๑๗}และปาก^{๑๘}คุณ^{๑๙}มาก^{๒๐}หลาย
 ขอร^{๒๑}ว^{๒๒}บ^{๒๓}ร^{๒๔}ค^{๒๕}หา^{๒๖}ก^{๒๗}ข้า^{๒๘}พ^{๒๙}าว^{๓๐}ุ่น^{๓๑}ว^{๓๒}าย
 ตะ^{๓๓}วัน^{๓๔}สาย^{๓๕}ทุก^{๓๖}ที่^{๓๗}นี้^{๓๘}จ^{๓๙}วน^{๔๐}เพล
 ไบ^{๔๑}ประ^{๔๒}ค^{๔๓}ุ^{๔๔}พ^{๔๕}ร^{๔๖}ร^{๔๗}ว^{๔๘}ง^{๔๙}ห^{๕๐}่วง^{๕๑}ถ^{๕๒}วิล
 ค^{๕๓}ัน^{๕๔}กระ^{๕๕}ถ^{๕๖}ิน^{๕๗}ช^{๕๘}ู^{๕๙}่อ^{๖๐}พ^{๖๑}อม^{๖๒}อง^{๖๓}เห^{๖๔}็น
 ต^{๖๕}ัน^{๖๖}โ^{๖๗}ส^{๖๘}น^{๖๙}กล^{๗๐}าง^{๗๑}นา^{๗๒}มา^{๗๓}โ^{๗๔}ง^{๗๕}น^{๗๖}ง^{๗๗}น

ตันอ้อเอนไหวลู่ตุเพลินตา
 ผ่านถึง “คลองแม่ลาย” สายมากแล้ว
 ระเบียบแพรวพยับแดดแผดแสงจ้า
 จึงรีบรุดเร่งร้อนจรจากมา
 โดยมุ่งหน้า “นครชุม” มิกลุ่มใจ
 แวะจอดป้อมริมทางด้านข้างซ้าย
 มีร้านขายอาหารริมธารใส
 ตรงปากทางเข้าเมืองเรืองวิไล
 จึงบอกให้โยมแข่งเร่งจัดการ
 ตามใจปากใจท้องให้ช้องชัด
 เพราะจำกัดเวลาเรื่องอาหาร
 โดยฉันเพื่อหล่อเลี้ยงเพียงหนึ่งจาน
 ไม่เนิ่นนานเกินรออัมพอดี
 พุทธาคือของหวานอาหารสกล
 สับประรดเชื่อมกวนหวานถั่วหนัก
 ผีม้อยยอตรสเยี่ยมเปี่ยมไมตรี

โอกาสมีวันหน้าจะมายล
 ถวายแม่คำเจ้าจุนใจบุญพร้อม
 โน้มใจอ้อมถวายหมายกุศล
 ถวายศรัทธาอันหมั่นหวังบุญตลอด
 เพื่อให้ตนพ้นทุกข์สุขสบาย

เอวี่ โหตุ

จงบรรลุมหวังตั้งใจหมาย
 จงประสบพบสุขทุกข้มลาย
 อีกคำข้ายก่าวหน้าทุกคราเทอด
 ออกจากนั้นรดฟุ้งมุ้งข้างหน้า
 แล้วเลี้ยวขวาตรงไปไม่เก้อเขิน
 ห้า ก.ม. เข้าไปไม่ไกลเกิน
 จึงดำเนินเร่งไปในทันที
 เห็นเมืองหนึ่งซึ่งสวยรวยสะเทิด
 “กำแพงเพชร” เรืองรุ่ง “ทุ่งเศรษฐี”
 “นครชุม” “ซากังราว” เรืองเก่ามี

เป็นธานีหน้าด่านโบราณมา
 เห็นกำแพงเป็นปฐมนุทวาช
 ไม่มีเพชรสักนิตกิดกัษา
 หรือกลายเป็นปฐมนิฐอนิจจา
 แล้วจะหาเพชรกำแพง ณ แห่งใด
 กำแพงเพชรเป็นเมือง เคยเรืองรุ่ง
 สมัยกรุงสุโขทัยเมืองหลวงใหญ่
 รวมเจ็ดร้อยกว่าปีที่ผ่านไป
 คงเหลือไว้สังเกตเศษผุพัง
 เมื่อก่อนเป็นสองเมืองรุ่งเรืองมาก
 อยู่สองฟากนทีที่ริมฝั่ง
 “นครชุม” เลื่องลือระบือดัง
 และ “ซากงราว” คือ เป็นชื่อเมือง
 ล่วงถึงพ.ศ. ๑๘๕๐
 ทวีคูณเรืองรุ่งสุดฟุ้งเฟื่อง
 “ซากงราว” เจริญรุดสุดรุ่งเรือง

นามกระต๊องเลศล้าเกินจ้านรจ

เมื่อชัฏยวงค์องค์ที่สี่

พระนามมี'เลอไท'มไหสวรย์

ผู้ครองกรุงสุโขทัยในกาลนั้น

ทรงสร้างสรรคบุรณะพระนคร

แล้วยกเมืองซากักราวคราวฟุ้งเฟื่อง

ขึ้นเป็นเมืองหลวงลือชื่อกระฉ่อน

เป็นหน้าด่านต้านริบผู้รุกรอน

จุจสิงขรตระหง่านสูงชันลม

เมื่อเจริญถึงจุจจนสุดเอื่อม

ก็พลันเสื่อมตกอับทุกข์ทับถม

เหมือนนาวาใหญ่น้อยลอยล่องจม

มารั่วล่มกลางทะเลของเวลา

อีกหลายปีต่อมามิช้าไม่

สุโขทัยหมดอำนาจวาสนา

ต้องขึ้นตรงกรุงศรีอยุธยา

เป็นพาราใหญ่หลวงลุล่วงพลัน
 แล้วเอาสองพารามารวมกลุ่ม
 นครชุม ชากังราวทั้งกล่าวนั้น
 มารวมเป็นธานีเดียวกัน
 แล้วสร้างสรรค์นามใหม่ให้เข้าที่
 เปลี่ยนชื่อใหม่ให้เหมาะเพราะสะเด็ด
 “กำแพงเพชร” งามนักเป็นสักขี
 ฐานะเป็นพาราราชธานี
 และได้มีความสำคัญอย่างมั่นคง
 ‘หลวงพะงั่ว’ ราชพระกำหนด
 ให้โอรสบุญธรรมนำประสงค์
 “พระยายุธิษฐิระ” จะมั่งทรง
 ไปดำรงตำแหน่งเจ้าเมือง
 ปกครองให้เป็นสุขทุกถ้วนหน้า
 ชาวประชาน้ำใสไม่ทุกข์เข็ญ

ทรงเมตตาเยี่ยมดูอยู่เนืองเนือง
 จึ่งรุ่งเรื่องจำเริญเนาเนิ่นนาน
 เทิดยุดิธรรมช้อยเป็นนิตย์
 “ทศพิธราชธรรม” นำเป็นฐาน
 หากขาดเหลือสิ่งใดได้เจือจาน
 ทงเชื้อวชาญธุระนอกรรม
 บุรณะพระอารามงามเหมาะสม
 และทรงปมศรัทธาพาชุ่มฉ่ำ
 บำรุงวัดให้มีพระสงฆ์ประจำ
 ขอน้อมนำให้เห็นชัดซึ่งศรัทธา
 บุรณะให้บรรเจิดงามเพริศแพร้ว
 “วัดพระแก้ว” แพรวใสไม่กังขา
 ประดิษฐานพระงามอร่ามตา
 “พระมหามณีรัตน์ปฏิมากร”
 อีก “วัดอวาสใหญ่” ในเขตขอบ
 “วัดช้างรอบ” ให้เห็นเป็นอุทธาหรณ์

คือศรัทธาปสาทะเจ้านคร

ทรงอาหารเอื้อเฟื้อแผ่เจจาน

กำแพงเพชรฟูเฟื่องเมืองลูกหลวง

ที่ลู่ลวงนานเนาตั้งเล่าขาน

ทั้งเป็นเมืองใหญ่โตแต่โบราณ

เป็นหน้าด่านต้านริบผู้ร้าว

กำแพงเพชรยังมีทศสถาน

คือโบราณวัตถุเห็นเป็นสักขี

สมัยสุโขทัยถ้วนล้นนามามี

ปูชนียที่เคารพนับวันทา

เจดีย์พระบรมธาตุ ผงาดเด่น

เมื่อมองเห็นพราวเพริศเลิศเลอค่า

ก่อนเป็นทรง “พุ่มข้าวบิณฑ์” ได้ยินมา

องค์ราชา “เลอไท” ได้ปรารมณ

มีศรัทธาสร้างเจดีย์บังษัศ

พร้อมด้วยวัตถุสวยงามความเหมาะสม

สถานที่โสภาน่าชื่นชม
 เป็นที่มั่งคั่งร่ำรวยมานานวัน
 ที่เห็นเป็นทรงมอญอยู่ตอนนั้น
 เมื่อร้อยปีที่ผ่านมาไม่นานนั้น
 มี "พญูเตะเก่า" ชาวรามัญ
 ศรัทธามั่นดัดแปลงและแต่งเติม
 บูรณะเจดีย์ที่โหลทรุด
 ซึ่งชำรุดเก่าไปได้ส่งเสริม
 เป็นทรงมอญเปลี่ยนใหม่ไปจากเดิม
 ดูแล้วเพิ่มศรัทธาอันดี
 เห็นซากเมืองเก่าเก่าเศร้าใจนัก
 ผูกพันกับเกือบบหมกไม่สลดศรี
 อีกซากวัดหักพังทั้งเจดีย์
 กำแพงมีอิฐปรุผุตามกาล
 แต่เดี๋ยวนี้โบราณสถานดิน
 ทางกรมศิลปฯ จัดทะเบียนได้เวียนผ่าน

บุรณะซ่อมใหม่ได้เจ็จาน
 รักษาฐานของเดิมไม่เต็มเลย
 ดังเช่น “วัดสี่ริยาบถ”

ได้กำหนดคุณค่ามาเฉลย
 คือวัตถุโบราณท่านเปรียบเทียบ
 ก่อน^๕เคยมีค่าน่าเปรมปรีดิ์
 คือวิหารงามhurst^๖หา
 เลิศล้ำค่าประจักษ์เป็นสักขี
 คือพระพุทธรูปสถูปมี
 เป็นราชสีห์^๗ด้านตระการตา
 มีพระยืน^๘ด้านหนึ่งซึ่งองอาจ
 พระไสยาสน์^๙, พระนั่ง^{๑๐} ยังทรงค่า
 องค์สุดท้าย^{๑๑}เยี่ยงอย่างปางปลา
 บัด^{๑๒}นี้มาโทรมทรุดชำรุดไป
 ส่วน^{๑๓}ที่มีมูวิหารด้าน^{๑๔}หงส์
 ก็ยังมีรูป^{๑๕}บนที่^{๑๖}สรรค^{๑๗}ไว้

มีพระยืนคานหนึ่งซึ่งองอาจ
พระไสยาสน์, พระนั่ง ยังทรงค่า
องค์สุดท้ายเขื่องอย่างปางลีลา

ส่วนใต้ฐานรอบวงองค์เจดีย์
เป็นหัตถ์รายล้อมยืนน้อมกาย
มีทูลสืบทอดเชือกไม่เลือนกนั
เรียงเป็นทับงามทรุดผิงผาย

พระนารายณ์ทรงสุบรรณอันวิไล
 อำอำไพของแท้แต่โบราณ
 อิกยังวัด "ข้างรอบ" เป็นขอบเขต
 ควรสังเกตเรื่องราวจะกล่าวขาน
 สมัยสุโขทัยในตำนาน
 อดีตกาลตอนปลายหลายร้อยปี
 องค์เจดีย์สถิตประติษฐาน
 อยู่กลางลานแลล้นงามถ้วนถึ
 ส่วนใต้ฐานรอบวงองค์เจดีย์
 เป็นหัตถิรายล้อมยืนน้อมกาย
 มีหกลีบแปดเชือกไม่เลือกนับ
 เรียงเป็นตับงามหรรษผู้ผาย
 กำแพงแก้วล้อมกันอันตราย
 แต่ต้องพ่ายภัยผ่านกาลเวลา
 โอ...ชีวิตคิดไปของไม่แน
 มีเกิดแก่เจ็บตายวายสังขาร

แม่เจดีย์ใหญ่ยังพังลงมา

แล้วจะหาความมั่งคั่งตรงไหนเลย

ตามตำนานโบราณแจ้งแถลงเหตุ

ว่าในเขตมีเมืองเก่าเล่าเคย

มีสองเมืองเคียงคู่อยู่เกาะเกย

ก่อนนเคยเรืองรุ่งเฟื่องฟุ้งไกล

สองเมืองนั้นมนุษย์สุดไปถึง

คือ “ไตรตรังษ์” “เทพนคร” อ่อนไสว

เคยมีชื่อกระเดื่องเรื่องวิไล

เป็นเมืองใหญ่เก่ากาลโบราณมา

เมืองไตรตรังษ์อยู่ห่างไปทางใต้

จากเมืองใหม่ปัจจุบันนั้นไกลหนา

สิบสอง ก.ม. จะคณนา

หรือหากว่านับกันเกือบพันปี

ตำนานสิงหนวัติประวัติกล่าว

เป็นเรื่องราวแถลงไขไว้ถ้วนถี่

ล. พ.ศ. ๑๕๔๓ มี

ฉันทบุรีเรื่องรุ่งผดุงแดน

พระเจ้าไชยสิริอดิศร

ครองนคร “ไชยปราการ”^๑ มานานแสน

ชาวประชาหน้าใสไม่ขาดแคลน

ท้าวแว่นแคว้นเป็นสุขทุกคืนวัน

ครั้นต่อมาข้าศึกอีกประชิด

ยกทัพติดพารามาหมายมั่น

กำลังมีมากโตมเข้าโรมรัน

ได้แทงฟันบันฆ่าประชาน

พระเจ้าไชยสิริอดิศร

ทรงปืนป่วนกำลังน้อยจึงถอยร่น

อพยพหลบไปพร้อมไพร่พล

มาเริ่มต้นสร้างเมืองใหม่ คือ “ไทรตรึงษ์”^๕

ส่วนเมือง “เทพนคร” เมื่อตอนนั้น^๕

ปัจจุบันคือตำบลคนไปถึง

พ.ศ. ๑๙๒๖ วกราฬิง

ตำนานจึงบอกกล่าว “ท้าวแสนปม”

เป็นผู้สร้างเมืองนี้ผ่านคล้อย

เกือบเจ็ดร้อยกว่าปีสร้างสม

บัดนี้ไม่เหลือไว้ให้ชื่นชม

กลับพังล่มจมดินสูญสิ้นไป

กระท่อมน้อยปลายไร่ไถลสุกกู

ซึ่งตั้งอยู่ชานเมืองเยื้องลงใต้

ณ ริมฝั่งแม่น้ำเห็นไร่ไร

คือเป็นไร่พืชสวนผักสวนครัว

“แสนปม” ผู้อาภัพอัปลักขณ์

พึงพึงพักอาศัยได้ซุกหัว

เกิดมาจนเข็ญใจให้หมองมัว

อีกรูปชั่วตัวดำซ้ำอุรา

มองดูตนหนใดให้กลัดกลุ้ม

มีปมปมขันทวทงตัว, หน้า
 มองดูแล้วทุเรศเวทนา
 อนิจจาเราเฝ้านี้มีเวร
 รูปชั่วอีกตัวกำช้าชอกนั้
 ไรศศกต์เชิดชูผู้พบเห็น
 แตรรักษาความดีนี้เป็นเกณฑ์
 ให้คงเด่นจริงตงก้งเกลือ
 ปลุกพริก, ผัก, พัก, แพง, แดง, น้ำเต้า
 อีกระเพรา, มะระ, และมะเขือ
 ถั่ว, พักทอง, ผักชี, มีเหลือเฟือ
 ปลุกไว้เพื่อเลี้ยงตัวไม่กลัวจน
 หมันรตนาเข้าเย็นไม่เว้นละ
 บั๊สสวะพรมพร่างต่างน้ำฝน
 กุ้งอกงามทันใจไม่กังวล
 ทุกทุกต้นผลดีมีทั่วไป

กาลเวลาผ่านไปผ่านมานานช้า

องค์ธิดาเจ้าฐานที่เป็ใหญ่
 เมืองไทรตรึงษ์เลื่องลือระบือไกล
 พรราวพิไลโฉมงามอร่ามตา
 ไกรเสวยมะเขือเหลือจะนับ
 จึงส่งกับสาวใช้ให้ไปหา
 ไปซื้อผลสวดยสวดย้วยเงินตรา
 แล้วยนำมาให้เราจงเข้าใจ
 สาวใช้จึงรีบไปไม่อ้อมค้อม
 สู่กระท่อมแสนปมหมายที่ปลายไร่
 ซ่อมมะเขือทันทมิช้าไย
 แล้วยนำไปถวายทรงองค์ธิดา
 เมื่อเสวยมะเขือไม่เหลือละ
 รสโอชะพันผูกถูกชีวหา
 ผลมะเขือโตโตรสโอชา
 จึงต่อมามีเรื่องชุ่นเคืองใจ
 เมื่อธิดาพระทัยสุดไหวหวั่น

เกิดทรงครรภ์ขึ้นมาพาหวันไหว
 หากทราบถึงพระภรรณาทำฉันใด
 เราคงจะบรรลย์ในคราวนี้
 ฝ่ายเจ้าเมืองไตรตรึงษ์ซึ่งทราบชัด
 พระจึงตรัสถามธิดา มารศรี
 ว่าใครนะใครหนาเป็นสามี
 ลูกจงชื่อบอกมาอย่าช้าเลย

โอ้....อนาถาสนาธิดาน้อย

ชลเนตรย้อยไหลตกไ้ออกเอ๋ย
 บรูษท้าวไตรตรึงษ์มีพิงเซย
 ลูกไม่เคยแม้จะคิดหอรอกบิดา
 อันเรื่องความรักใคร่ไม่สนิท
 ้วยน้อยนิดเกินไปไม่เคียงสา
 คงเป็นกรรมยกย้อนเก่าก่อนมา
 มิทราบว่างตกรรภ์นั้นเมื่อใด

ครั้นเมื่อถึงกำหนดทศมาส

กัมมชวาทป่วนปั่นสุดหวั่นไหว
 ประสุมโอรสน้อยพ้อกลอยใจ
 ผิวผ่องใสสมสง่าชายชาตรี
 นางทนอมกล่อมเกลี้ยงเฝ้าเลี้ยงลูก
 จิตพันผูกอยู่ไกลไม่หน่ายหนี
 เจริญวัยงามสันตงอินทรี
 และเป็นทีโปรดปรานหลานของตา
 ฝ่ายเจ้าเมืองไตรตรึงษ์รำพึงตริ
 พระคำมาถึงวงศ์เฝ้าพงษา
 ออกอุบายหาสามีให้ธิดา
 เสี่ยงบุญญาริษฐานบันดาลใจ
 ให้ประกาศเรื่องราวและปาวร้อง
 ทงล้นช่องมวงเท่งมวงส่งเสียงใส
 กระจงงองจงงองบ้านห้องโค
 มาไวไวเร็วเร็วเข้าเจ้าข้าเอ๋ย
 เชิญบุรุษนำของต้องประสงค์

โดยมุ่งตรงพาราอัยมัวเนย
 หากโชคเหนือเกอหนุนบุญมาเกย
 ได้เป็นเขยเจ้าเมืองสือเลื่องพลัน
 เหล่าบุรุษชายชาญผู้หาญกล้า
 ต่างมุ่งหน้านำของไปหวังใจนั้น
 บ้างกระหึ่มมีย่อมมองหน้ากัน
 บ้างอกสั่นขวัญผ่อกมากมี
 นำขนมของที่บริโภคน
 เพื่อเสี่ยงโชคลาภใหญ่ในครองนี้
 เอาขนมครบถ้วนล้วนดีดี,
 อันเป็นที่ยั่วใจให้กุมาร
 ส่วนแสนปมตรมใจไร้สินทรัพย์
 ภายอาภัพสันงามทรมาสังขาร
 ยังชีพอยู่กับนิยามความพิการ
 ทรมานกลากลิ้นทุกคืนวัน
 จึงหยิบก้อนข้าวเย็นเกือบเหม็นเน่า

จากในหม้อบนเตาเฝ้ามาปั้น
 แล้วรีบนำออกไปในจับพลัน
 เพื่อแข่งขันผลเพียงการเสียดาย
 เจ้าเมืองทรงตั้งจิตอธิฐาน
 ถ้ากุมารเลือกชนมสมใจหมาย
 หีบของใครเกี่ยวกินแล้วเป็นปาย
 นั่นคือชายสามีของธิดา
 ครั้นเมื่อถึงเวลาครากำหนด
 ชายทั้งหมดมาพร้อมน้อมเกศา
 พร้อมชูของในมือที่ถือมา
 เพื่อให้กุมารเลือกหาชม
 โอ้อ...อนาถวาสนาธารกน้อย
 มาละห้อยก่อนข้าวเย็นเช่นชนม
 เกือบบุคเณไครยังไม่หวังชม
 แต่เจ้ากลับนิยมไม่สมควร
 เด็กน้อยเอ๋ยส่งเสียงไว้เคียงสา

วิวังไปหาแสนปมकुศลมหวล
 หยิบก้อนข้าวเย็นชิมแล้วยืมชวน
 พรางเสสรวลระรื้นน้ำขึ้นเขย
 เจ้าเมืองทอดพระเนตรเห็นเหตุ^๕นั้น
 ทราบจับปล้นทันทีในลูกเขย
 บุญก็ทำกรรมใดแต่งมาเกล้งเกย
 ไร้ออกอ้อยเขย^๖กู่ไม่เบา
 พระอภัยมณีหน้าพระราชาราชภู
 ทรงประกาศขับไล่ไปหลังเขา
 กระท่อมน้อยปลายไร่นาในลำเนา
 ลูกเมียเจ้าจงเอาไปให้ไกลตา
 ธรรมดาคนคืออยู่ที่ไหน
 ย่อมจะไม่เคียดกร้อนนอนผวา
 เป็นที่รักชบใจในทเวา
 อารักขาคัมภีร์ครองป้องกันภัย
 คราน^๕นั้นสรวลสรวร^๕กักปั่นป่วน

องค์อิศวรวิหะพระเป็นใหญ่
 ทรงสอดส่องทิพยเนตรเหตุใกล้ไกล
 ก็แจ้งใจแสนปมตรมอร่า
 จึงแปลงองค์มาเยือนไม่เหมือนก่อน
 เป็นวานรถือกลองท่ามองหา
 มอบให้แล้วเอ่ยคำจําบรรจ
 “กลองนี้หนาวิเศษ (ดัง) เจตนํ้าจง
 หากว่าหวังสิ่งใดให้เลอเลิศ
 ตีกลองเถิดเกิดผลงามตามประสงค์
 กังใจหวังและคิดจิตเจาะจง
 ผลจะส่งทันทีเมื่อตีกลอง”
 แสนปมจึงตีกลองให้ก้องกึก
 พร้อมจิตนึกสิ่งซึ่งพึงสนอง
 ให้ร่างงามโสภาคเวลามอง
 คุงหาทองผ่องพรรณเป็นขวัญตา
 แล้วตีกลองอีกครั้งตั้งใจคิด

เนรมิตทองคำอันล้ำค่า
 ให้นายช่างทำอู่บุญญา
 ถวายกมราคราบรรทม
 จึ่งโอรสมีนามตามกำหนด
 ที่ปรากฏเฉพาะอันเหมาะสม
 “เจ้าอุทอง”^๑ ก็อนามตามนิยม
 ชนชื่นชมเรียกกันสามัญนาม
 ส่วนแสนปมสร้างเมืองกระต๊องเดช
 อยู่ในเขตของตนคนเกรงขาม
 “เทพนคร” ลือชาสง่างาม
 ทุกโมงยามเป็นสุขทุกข์ไม่มี
 แม้วกาลนานปีที่ผ่านไปผ่าน
 แต่หลักฐานมิให้เห็นเป็นสักขี
 เหลือเพียงซากศิลาของธานี
 ชึ่งบ่งชี้แน่นักประจักษ์ใจ

๑. สมเด็จพระรามาธิบดี ที่ ๑

ส่วนพิพิธภัณฑที่ซึ่งบรรจุ
 สิ่งพังผืดเมืองเก่าเก็บเอาไว้
 ทงวัตถุบูชานี้ยังมีถมไป
 ซึ่งชุดไถ่สวนของคิมมีมากมาย
 เห็นโบราณวัตถุผังหัก
 อนุรักษ์คุณค่าพาใจหาย
 บรรพบุรุษสร้างสมเกือบล้มตาย
 พังทลายหมดสิ้นไร้ชิ้นดี

มุ่งตรงไปหาเจ้าคณะจังหวัด
 ซึ่งอยู่วัด “กุยาง” ไม่ห่างนี้
 คือ “พระวิเชียรธรรมกถุ”
 ตามชื่อที่ระบุบรรจุของ
 เป็นหนังสือเดินทางใช้อ้างแอบ
 คำสั่งแนบมีไว้ให้สนอง
 ปฏิสันถารด้วยช่วยรับรอง
 ประกับประคองพองามตามสมควร

เลี้ยวขวาแล้วตรงไปไม่เปลี่ยนทิศทาง
 ผ่านตลาดมีของขายมากมายล้วน
 พวกแม่ค้าหน้าจิ้มลิ้มยิ้มเชิญชวน
 ตัดใจด่วนจากลาด้วยอาลัย
 กำแพงเพชรเคยมาส่องคราแล้ว
 ด้วยใจแน่วซัดแจ่มแฉ่งไส
 เพื่อติดตามผลงานที่ผ่านไป
 แต่ยังไม่มีเรียบร้อยจึงคล้อยลา
 เยือนครานมั่งห้วงครึ่งที่สาม
 เพื่อติดตามงานในที่อาสา
 พ้นกำหนดหมดช่วงสว่างเลยมา
 นี่ยังซ้ำเกินไปไม่ทันการ
 นักปกครองต้องรับผิดชอบ
 ตามระบอบครองศรีบริหาร
 อีกผืนดินผลัดเวลาน่ารำคราญ
 ไม่รุกรานแต่เรียกร้องด้วยข้อใจ

เมื่อถึงวัดคุยกันอย่างเหี้ยม
 เห็นเงิบเขิบไม่รู้ท่านอยู่ไหน
 พบเณรน้อยจึงถามความเป็นไป
 เณรชี้ให้ได้รู้อยู่ทางตรง
 นมัสการด้วยคารวะนบถื่อ
 มอบหนังสือแจ้งความตามประสงค์
 ท่านรับอ่านแล้วยังนั่งงุนงง
 เราจึงบอกความจำนงหมดสงกา
 ท่านจึงชี้แจงงานเรื่องการพูด
 ธรรมทูตเขตนี้หลายชั่ว
 งานไม่เสร็จไล่เลตามเวลา
 ก็เพราะว่าไร้คนดีที่ร่วมมือ
 จะทำการงานใดให้ซึ้งชัด
 แสน่อ็คืออักษณเหมือนคนดื้อ
 ต้องรอวันเวลาที่ว่าคือ
 เหมือนแยงยอถอลากกระชากมา

ความไม่พร้อมเพรียงกันนั้นไม่แน
 หน่มรอกแก็รอกหน่มกลุ้มนักหนา
 พระรอโยมโยมรอพระอนิจจา
 รอเวลาเวลารอพอพอกัน
 งานไม่เสร็จสมหวังดังประสงค์
 เจ้งจำนง^๕เยี่ยงกรายโดยผายผัน
 ออกหนังสือแจ้งประจักษ์นำมคักัน
 สู่ถิ่นอันกันดารชานนคร
 ทาน^๕ซีแจงแกลงตามความประสงค์
 โดยเจาะจง “พรานกระต่าย” ที่หมายก่อน
 มอบหนังสือให้มาด้วยอาหาร
 จึงลาจรจากไปให้จำ ป็น

เราวกกลับเยี่ยงอย่างมาทางเก่า
 มุ่งหมายเอาทางดีที่มองเห็น
 นั้นเมืองเก่ามองไปให้ล้าเคียด
 เหมือนช่อนเร้นไกลตาหลังอาคาร

ศาลากลางจังหวัดจัดสร้างใหม่

หลังใหญ่ใหญ่ระหว่างทางที่ผ่าน

ใหม่บังเก่าเก่าทรุดชำรุดกาล

ใหม่นานนานคงเก่าเข้าสัปดาห์

ที่มองเห็นถัดไปนั้นใช้แล้ว

“วัดพระแก้ว” เคยแพร่ไพรีสงครามเจ็ดชั้น

ผ่องพิสุทธ์โสภาวิลาวณีย์

จากบัดนั้นมาบัดนี้ไม่มีงาม

เคยเจริญรุ่งเรืองเมืองลูกหลวง

กลับโรยร่วงหลุดไปพาใจหวาม

เหมือนกับวัยเปลี่ยนแปรจนแก่ตาม

ทุกโมงยามเวลามาทำลาย

เห็นเจดีย์ชั้เหยียดสูงเสียดฟ้า

อยู่ทางขวามือตรง “วัดดงหวาย”

เห็นรอยบุรณะไม่กระจาย

งามมิวายคือศิลป์ของไทย

เล่นเลี้ยวเลาะเยื้องย่างมุ่งทางลัด
 จนถึงวัดชื่อว่า “อวาสใหญ่”
 ตรงกับวัด “อวาสน้อย” มีค้อยไถล
 บ้ายปักไว้ทั้งสองวัดอย่างชัดเจน
 เคยเป็นวัดเก่าแก่มาแต่ก่อน
 อนุสรณ์ยังมีท่มองเห็น
 ศิลาลงพังกเป็นหลักเกณฑ์
 ชัดเจนใหญ่โตแต่โบราณ
 เคี้ยวหมีสิ่งใดที่ไหนแน่
 ย่อมผันแปรกลับเปลี่ยนที่เวียนผ่าน
 มาชำระถูตรวมไปตามกาล
 คงไม่นานจักสูญลุ่มฝังจมนิน
 รดเล่นไปไม่หยุดรุดมุ่งหน้า
 วิ่งผ่านป่าไม้สักงามตามท้องดิน
 หมู่วิหคนกกาออกหากิน
 แล้วโอบบินกลับหลังสู่รังนอน

ป่าไม้สักงามตามทางผ่าน
 บ้างปลูกบ้านล้อมคอกควายกลายเป็นชน
 ทำเล้าหมูเปิดโกให้เป็นคอน
 แต่บางท่อนทำรวบ้านสำราญใจ
 จากต้นไม้ใบตกปกคลุมป่า
 กลับกลายมาเป็นอู่อยู่อาศัย
 ความสามารถของมนุษย์สุดกระไร
 มีสิ่งไหนพันปัญญาพยายาม
 แต่ปลูกบ้านสร้างเรือนขอเตือนหน่อย
 สร้างกันบ่อยทั่วประเทศเขตรสยาม
 คิดบ้างไหมไม่หมดป่าถ้าไม่ปราม
 คนใจทรามคิดตัดไม้หัดเติม
 นี่คือทรัพยากรธรรมชาติ
 ที่ประกาศคุณค่าน่าส่งเสริม
 เมื่อตัดแล้วปลูกใหม่ไม่เท่าเดิม
 จำนวนเพิ่มหรือลดกำหนดดู

นาร้างเพราะฝนแล้งใช้แก้งว่า

เมื่อไม้ป่าถูกโค่นหมดให้อดสุ

นึ่งคอยฝนเยือนหล้าหน้าตาพรู

ล่องหล่นสู่ใจข้าเฝ้ารำพึง

จนมาถึงซึ่งย่าน “บ้านน้ำดิบ”

ใคร่ลองจับลัมรสสักหยดหนึ่ง

ว่าจะกลมกล่อมจิตติดตราตรึง

หรือหวานซึ่งตรึงจำเท่านั้นใจ

บ้านน้ำดิบดิบแต่น้ำโปรดจำติด

แต่น้ำจิตไม่ดิบเชิญจับได้

ชุ่มฉ่ำเหมือนจากฟ้าสุราลัย

ประพรมให้ฉ่ำกมลของคนจร

มองเบื่องหน้าลิบลิ่วคือทิวไม้

งามไสวก้านกิ่งเชิงสิงขร

เหล่านกกาอาศัยใช้เป็นคอน

เป็นที่นอนของคนผู้อยู่ในเมือง

ล่วงถึงถิ่นฐานพรานกระต่าย
 คือจุดหมายปลายทางที่ย่างเขื่อง
 เป็นหมู่บ้านสวยงามความรุ่งเรือง
 เจริญเฟื่องแปลกตาเมื่อมาเจอ
 เราจึงแวะเข้าไปด้วยใจหวัง
 ตามที่หนังสือมีชี้เสนอ
 จากจังหวัดถึงเจ้าคณะอำเภอ
 มุ่งบำเรอกุศลหวังผลบุญ
 “วัดฤทธิการาม” งามสะอาด
 เจ้าอาวาสจนเจือได้เกื้อหนุน
 “พระครูวชิรปัญญาคุณ”
 ได้การุญหนุนช่วยด้วยเต็มใจ
 สนทนาพาทีปฏิสันถาร
 ได้เจือจانش้แจงแถลงไข
 ธรรมทุกเทศน์มีน้อยไป
 ทำงานไม่แคล้วคล่องต้องใช้ทุน

ม้อย^๑เพียงองค์เดียวเที่ยวสอนสั่ง

โดยมุ่งหวังกุศลผลเกื้อหนุน

ใจเป็นสุขซาบซึ้งซึ่งผลบุญ

เพื่อกำจูนศาสนาให้ถาวร

“พระดำรงศักดิ์ ชมุกกาโม”

ไม่คุยโวหรือแบ่งแต่เก่งสอน

ตั้งใจทำงานมาเอื้ออาทร

เที่ยวสั่งสอนธรรมะประชาชน

ได้บุกป่าฝ่าดงอีกลงเหว

และฝ่าเปลวแดดแล้งทุกแห่งหน

เพียงเพื่อเผยแพร่วรรณทุกตำบล

เพื่อให้คนฉลาดชาติเจริญ

“ธรรมดาพระด้อยู่ที่ไหน”

นำกราบไหว้น้ำสัการ์น้ำสรวรเสริญ

นำสังสนทนนำคบหาพาเพลิน

นำเชอเชิญนำเชิดชูน่าบูชา”

ดวงสุริยัคล้อยต่ำจวนค่ำแล้ว
 ระบายแพรวแสงทองส่องพื้นเหล่า
 แว่วสำเนียงวิหคเหล่านกกา
 มินถลากลับหลังสู่รังนอน
 การเดินทางทั้งวันนั้นแสนเหนื่อย
 สังขารเมื่อยยิ่งนักจึงพักผ่อน
 “วัดกุฎีการาม” ตามอาทร
 เป็นเหมือนคอนอาศัวยู่คู่เขตคาม
 สรงน้ำชำระกายคลายเหนื่อยอ่อน
 จัดที่นอนหมอนมุ้งกันยุงหาม
 หวังเอนกายนอนหลับกับนิยาม
 แต่จิตปราวห้ามใจหลับไม่ลง
 คาวจระเข้เฝ้าทางอยู่กลางหาว
 น้ำค้างพราวหนาวจิตพิศวง
 โพร้หน้าวัดแกว่งใบใจพะวง
 เสียงนกหลงรังม้ายามราตรี

เจ้านกเอี้ยงพลัดพรากไกลจากคู่

ที่เคยอยู่ชั้นชายเคยสุขี

จากรังที่เคยนอนจรลี

แล้วคืนนอนไหนเล่าเจ้านกเอี้ยง

นึกถึงนกคราวใดพาใจเศร้า

เหมือนกับเราไกลบ้านมา นิจาเอี้ยง

ตัวคนเดียวเปลี่ยวใจไม่คุ้นเคย

เหมือนเรือเกยเกาะร้างกลางทะเล

ลมตึกโบยโบกผ่านดวงมานเศร้า

กลางความเหงาและหม่นคนว่าเหว

ความเบื่อหน่ายครอบงำอยู่จำเจ

ใจหันเหตกท้อทรมาน

เงิบแสงรัศมีกาลตึกบ้านนี้

ดาวบริวารี่แสงหลออยู่ขอบฟ้า

เห็นดาวตกปลั่งว้างทั้งดวงลา

จึงปิดตานอนหลับพร้อมกับดาว

ระฆังยามรวีถึงตอนตีห้า

สะอื้นสิ้นลมตาอำปากหา

บิดกายเมื่อยเต็มทนคนหลังยาว

สิ้นฟ้าขาวใกล้แจ้งแล้วพอแก้วตา

ไก่อส่งเสียงกระชั้น^{ขึ้น}ชัน^{ขึ้น}เจอย^{ขึ้น}แจ้ว

ดูเหว้าแหว่ไผ่ผืนบินถลา

กาทำส่งสำเนียงเสียงกาภา

เหมือนเตือนว่า “ตื่นเร็วไวไปหากิน”

เจ้ากาเอ๋ยกาจำที่ต่ำศักดิ์

จะสมัครหมายหงส์คงถูกหมิ่น

คิดแล้วซ้ำอุราน้ำตาริน

ถูกตินินินทาเจ้ากาจำ

กาเอ๋ยต่ำสนิทต่ำมี

แต่เจ้ามีวิริยะประเสริฐล้ำ

ออกหากินเข้าเียนเป็นประจำ

เป็นบทธรรมนำสอนใจให้กับคน

โบราณสอนเอาไว้ไม่ควรเลียง
 “จงเอาเยี่ยงกา” จำทำฝึกฝน
 “แต่อย่าเอาอย่างกา” พาอัปจน

สาธุชนควรคิดพิจารณา

สัญชาติกาหากินออกบินผ่าน

ทั่วถิ่นฐานทุกวันชนันหา

ซึ่งอาหารองค์าสอาดมา

ได้เวลาบินลับกลับคืนรัง

สันดานกาน่าเบื่อเมื่อหิวโหย

ชอบขโมยเขากินเหมือนสิ้นหวัง

มันจึงถูกหยามเหยียดและเกลียดชัง

และเขายังไล่จับให้อับอาย

อรุณฤกษ์เบิกฟ้าทิวผ่อง

แดดสีทองส่องหล้าเวลาสาย

เก็บที่นอนหมอนมุ้งพุงกาย

แล้วผันผายเข้าห้องน้ำชำระตน

เสรีจนแล้วได้เวลากัดอาหาร
 ทิ้งความหวานของดื่มน้ำกลั่น
 ถ้วยกำลังศรัทธาสาธุชน
 ผู้หวังผลเกื้อหนุนบุญนำทาง
 มีแก่งจิตแก่งแผดเฮอร์ตอรร้อย
 ตักบ่อยบ่อยก็ดื่มซ้ำอีกป้ออย่าง
 ผัก-น้ำพริกถูกปากไม่อย่ากวาง
 รสไม่จางจากใจไปแสนนาน
 การเป็นอยู่ของพระนะลำปาก
 ตามใจปากขึ้นเคื่องเรื่องอาหาร
 หวังใดไม่สมหวังตั้งต้องการ
 จะเรียกชานตั้งใจไม่เข้าที่
 อยากฉนั้นผัดพะแนงแกงร้อนร้อน
 พอจ้วงซ้อ้นตักไปโหรงเหรงนี้
 อยากเปรี้ยวเค็มกลับผัดจิตสันติ
 หวังบะหมี่ได้ห่อหมก ไซ้ . . . ออกเวา

ทำตนให้เป็นเยี่ยงคือเลี้ยงง่าย
 อย่างมวงยโลโกเพราะโง่เขลา
 ฟังสันโดษทำใจให้บางเบา
 เพื่อบรรเทาภิเลสเหตุวุ่นวาย
 อาศัยเขaleyงปากคือปากท้อง
 อย่าเรียกร้องพร่ำเพรื่อเขาเบือนหน้า
 มีหิริโอตตปปะแล้วสบาย
 อย่าชวนชววยพึงยับยั้งชั่งใจตน
 สวรรปากท้องไว้ไม่หันเห
 “โกชนเน มัตตัญญู” รู้ฝึกฝน
 ตามใจปากท้องนักจกทุกข์ทน
 ต้องคินรนทุยกามเพราะตามใจ
 อิ่มแล้วให้พรเลิศประเสริฐล้ำ
 เพื่อกรวคน้ำรินหยดรดหลังไหล
 ยถา วาริวหา บุญพาไป
 ผลผลให้ประสบพบสุขเอย

เรียบร้อยแล้วเตรียมไปไม่ชักช้า

ได้เวลาออกเดินไม่เมินเฉย

ทำหน้าที่ทูตธรรมอภิเบรย

ไม่ละเลยทอดทิ้งสิ่งใดตาย

เพื่อปฏิบัติศาสนกิจ

โดยมุ่งทิศเหนือก่อนตอนสายสาย

“วัดบ่อ^{๒๔}พา” จรตลคนมากมาย

คือจุดหมายที่หนึ่งเราพึงเชื่อน

ออกจากวัดที่พักไม่ชักช้า

โดยมุ่งหน้าเร็วไวไม่อึกเอือน

พระตำรงค์ศักดิ์นำไปไม่แซเชือน

พาเราเคลื่อนจากที่ไม่รือร

ผ่านทุ่งนาแดดจ้าจนหมาหอบ

หม้ายแห่งกรอมมองไปแล้วใจฝ่อ

แห้งแล้งทุกแห่งหนฝนไม่พอ

คงเหงนคอยรอคอยฝนคล้อยมา

ลมร้อนโบยสพัดพัดฝุ่นฟุ้ง
 เห็นกลางทุ่งเห็นชัด "วัดบ่อฟ้า"
 เป็นนาบุญอุ้มใจให้ประชา
 รวมศรัทธาปสาทะสง่างาม
 เห็นสภาพของวัดอีกอันทัก
 ฝูงหงส์เหิรใจให้วาบหวน
 ใหม่เป็นแก่นานนับกับนิยาม
 อยู่กันตามประสาวัดป่าทอง
 ธรรมชาติไม่ช่วยอำเนยผล
 นาไร่ฝนเหมือนกรรมซ้ำเติมส่ง
 น้ำเคยมีทุกแห่งมาแห่งลง
 น้ำก็คงขาดน้ำระกำใจ
 เห็นพระเณรช่วยกันขยันขุด
 เพื่อบำบัดน้ำทำบ่อใหญ่
 ยี่สิบวันน้ำสุดเมื่อขุดไป
 แต่น้ำไม่สะอาดอนาถจริง

นำขุนคลังแดงขันระคนตรา
 ต้องทนเฝ้า^๕หน้า^๕ชาใจยิ่ง
 แหงนมองฟ้าคราใดให้ประวิง
 หวัง^๕พึง^๕ฝัน^๕ฟ้า^๕ตา^๕คด^๕ล
 คนกรุงไม่^๕ช่น^๕เคือง^๕เรื่อง^๕ชา^๕ด^๕นำ^๕
 ไม่^๕ต้อง^๕ซ้ำ^๕ใจ^๕ทรุด^๕เรื่อง^๕ชด^๕บ่อ^๕
 นำ^๕ประ^๕ปา^๕ไหล^๕ดี^๕มี^๕มาก^๕พอ^๕
 ไม่^๕ต้อง^๕ร^๕ด^๕ฝน^๕หยด^๕หลัง^๕ร^๕ด^๕มา^๕
 อีก^๕ทำ^๕งาน^๕เหน็ด^๕เหนื่อ^๕ย^๕ต^๕อน^๕เมื่อย^๕ป^๕ว^๕ด^๕
 อ่าง^๕อา^๕บ^๕น^๕ว^๕ด^๕รี^๕บ^๕ไป^๕ไม่^๕ซัก^๕ซ้ำ^๕
 มี^๕มาก^๕มาย^๕เห็น^๕อยู่^๕ด^๕เกลื่อน^๕ตา^๕
 อีก^๕ทั้ง^๕โรง^๕นำ^๕ชา^๕รา^๕คา^๕เย^๕าว^๕
 ส^๕ระ^๕ว^๕่าย^๕นาง^๕าม^๕ตา^๕ทุ^๕ก^๕รา^๕ห^๕วัง^๕
 อ^๕อก^๕ก^๕ำ^๕ล^๕ง^๕ก^๕าย^๕ฝ^๕ึก^๕เม^๕ื่อ^๕น^๕ก^๕เ^๕ง^๕า^๕
 ท^๕ง^๕น^๕า^๕พ^๕ง^๕าม^๕ห^๕ร^๕ด^๕ไม่^๕เ^๕า^๕
 อ^๕ีก^๕น^๕า^๕เหล^๕้า^๕ตาม^๕บ^๕าร^๕ไ^๕ช^๕ดา^๕เบ^๕ียร์^๕
 ชา^๕ว^๕ก^๕ร^๕ง^๕ไม่^๕ก^๕ัง^๕ว^๕ล^๕เพ^๕ระ^๕ฝ^๕น^๕แล^๕ง^๕

ทั่วทุกแห่งนาดีไม่มีเสีย
แต่ชาวนาชาติน้ำใจเพรีย
อกระเหียนคนเหมือนกันเป็นเงาไป

โอราณสอนวอนพรา^๕เรือนาน^๕
รวมได้สี่^๕ซัง^๕แจ่ง^๕แดง^๕ไข
นาเงิน^๕, นามอ^๕, นาคำ^๕ และน้ำใจ
ท่านสอนไว้ดีถ้วนถ้วนดีจริง
จะทำการงานไถ่ไม่เคอะเขิน
“หลวงพ่อกเงิน” เสกได้สมใจหวัง
เหล็กแข็งใช้เงินง้างกิ่งยหักพัง
และเงินยังวัดกมลคนเดินดิน
เขาเปรียบคนจนเป็นดังเช่นหมา
เทวดาเขานับด้วยทรัพย์สิน
เงินบันดาลสิ่งที่หวังสมดังจิตต์
จักพึงภินท์ถ้าไม่จำคำท้วงติง
“^๕เมอมเงิน^๕เขารับนับ^๕เป็น^๕น้อง^๕

แม่ทองเป็นทดทุกสิ่ง
หมดเงินทองหนี้ดับเหมือนกับถึง
ทั้งชายหญิงเหมือนกันนั่น... คือ คน "

อาหารเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่
เลี้ยงชีวิตให้สุขทุกแห่งหน
ชาคมได้ทั้งชั่วคิมหรือจน
ซึ่งเกิดผลหล่อเลี้ยงเพียงปรนปรือ
เรื่องอาหารการกินถูกกลืนปาก
หาได้ยากเต็มทีที่ชนซื้อ
ทำอร่อยเลิศล้ำคำคนลือ
เรียก " นามือ " คนปรุงเฟื่องฟุ้งไกล

เจรจาความใดอาศัยปาก
ถ้อยพูดฝากวาจาน่าเลื่อมใส
และเงินที่ซื้อถือือระบือไป
ซาบซึ่งใจไผ่ปองของคนฟัง
คำพูดที่ไพเราะเสนานะหุ

ย่อมเชิดชู้^๕ในชมพูสมหวัง
 เรียก “^๕นาค้า” ล้าค่าว่าจริง
 ไม่พลาดพลั้งพูดพรา^๕โศกคน

ส่วนคนโศกใจมีไม่จริงจิต
 ย่อมมีมิตรมากมายหลายแห่งหน
 คอยช่วยเหลือเกื้อหนุน^๕คำจุนจน
 ผู้ทุกข์ทนพ้นทุกข์สุขสบาย
 การสงเคราะห์ช่วยกัน^๕นั้นยากยิ่ง
 ไม่หวังสิ่งแทนตอบเขามอบหมาย
 ยินดีช่วยใจจริงแท้แม้ตัวตาย
 ทั้งหญิงชายเรียกคนก็มี “^๕น้ำใจ”
 หนาเขี้ยวทุกแห่งหนเพราะฝนฉ่ำ
 คนมี^๕น้ำ^๕ใจ^๕อยู่^๕ที่ไหน
 เป็นที่หวังหมายลดคนทั่วไป
 ทั้งใกล้ไกลนิยมชมว่างาม

การเผยแพร่วรรณมะปาฐกถา

สันทนาพาทีมีสอบถาม
 จึงชี้แจงแจ้งไขด้วยใจความ
 สืบสอนตามผิดชอบรับมอบมา
 ออกจากวัดบ่อฟ้าเลี้ยงขวาต่อ
 ทางเป็นบ่อหลุมเกินจึงเน้นซ้ำ
 “หนองหัววัว” ผ่านพ้นวันเวลา
 โดยมุ่งหน้า “ทุ่งน้ำตก” ทางวกลง
 ถึงโรงเรียนทุ่งน้ำตกออกสะตุง
 เห็นแต่ทุ่งน้ำอยู่ไหนให้ฉงน
 ผินนาแห่งชาคนาชาเหลือทน
 ทุกตำบลลอคหน้าชาอาวรณ์
 เห็นนักเรียนชายหญิงวิ่งเล่นอยู่
 แล้วคุณครูอยู่ไหนไม่มาสอน
 หรือคงเห็นแก่ตัวมัวแอบนอน
 ผลสะท้อนตกกับใครครับครู
 เด็กบางคนเสียปะให้นอนถ

กางเกงขาตเวทนาน่าอดสู
 บางคนไม่มีเสื้อเมื่อมองดู
 ใจหดหู่ชอกช้ำสลดกล้ำกลืน
 บางคนหิวจนร่างกายดูผ่ายผอม
 บางคนมอมเหงื่อไคลไม่สดชื่น
 ความผิดชอบอยู่ไหนไร้จุดยืน
 เหมือนหลับแล้วลืมตื่นด้วยฝันใจ

แต่พยายามสายฝนเผาเก้าโมงกว่า

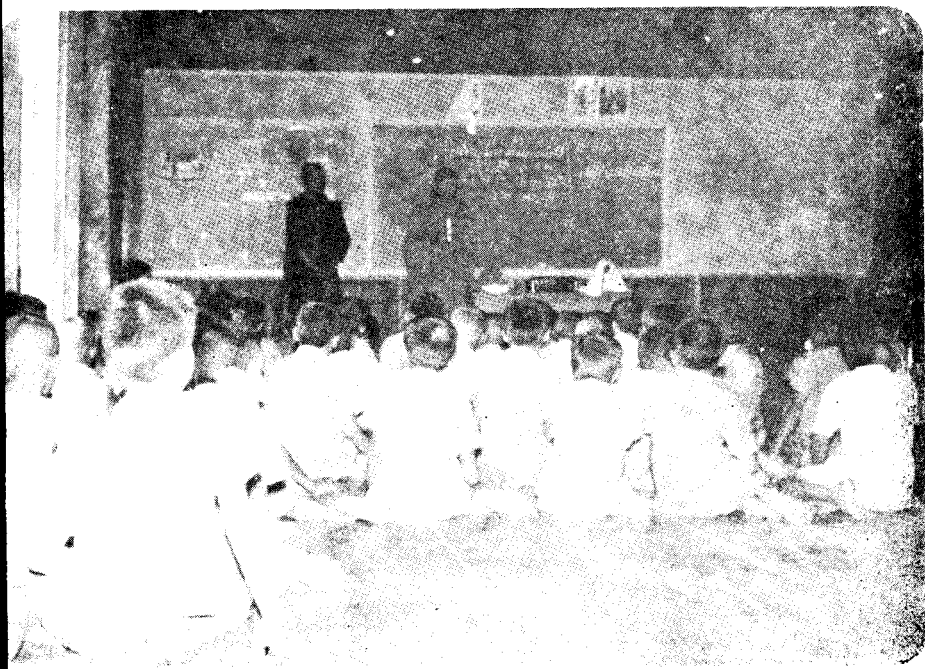
ครุเพ็งมาถึงแจ้งแฉ่งไข
 ด้วยหนทางกันดารบ้านอยู่ไกล
 เพราะว่าไว้บ้านพักจกฝั่งฝั่ง
 สามสิบห้ากิโล ไร่ไกลมาก
 แสนลำบากยากเข็ญเพราะเป็นหญิง
 ด้วยศรัทธาจากใจไม่ประวิง
 และความจริงจากใจไม่กังวล
 ทำงานด้วยศรัทธาอุตสาหะ

วิริยะเอื้ออาทรสอนฝึกฝน
 แม้จะเหน็ดเหนื่อยนักก็จักทน
 ขอให้ศิษย์ของตนเป็นคนดี
 ประทีปส่องสว่างอยู่กลางป่า
 แสงโชนจ้าไสวไม่ริบหรี่
 แม่นามนวลลอยย่อน้อยเต็มที
 ประทีปนี้ไม่ดับวูบเพราะจุบลม

เด็กนักเรียนที่นี้มีร้อยกว่า

क्रमิहाเฉพาะคุณเหมาะสม
 สามัคคีแน่นหนารักเกลียวกลม
 คนนิยมกับนิยามความเป็นครู
 ให้เด็กเด็กเข้าห้องเรียนร้องขาน
 ด้วยสัญญาธรรมะฝังดังก้อนหุ
 พอไต่ย่นต่างชิงกันวิ่งกรู
 จุดหมายอยู่ที่ห้องเรียนของตน

หลวงพ่อกล่าวปราศรัยให้โอวาท

วิริเยน ทุกขมจฺเจติ
ให้คำริขยันหมั่นขีตเขียน
“คนจะลวงทุกข์ข้ามเพราะความเพียร”
จุดแสงเทียนนวลจ้ายามราตรี

เด็กก็ต้องเชื่อฟังคำสั่งสอน
ไม่เกียจงอนเบื้อหน้าย่ำยหน้าหนี
ไม่เกียจคร้านรันทืออวดถือดี

คือประกาศธรรมะ ณ เองคำ

ให้ขยันหมั่นเรียนเพียรทุกคน

จะไม่จนกายหน้าถำรักเรียน

วิริเยน ทุกขมจเจติ

ให้คำริขยันหมั่นขีตเขียน

“คนจะล่องทุกข์ข้ามเพราะความเพียร”

ดูแสงเทียนนวนจำยามราตรี

เด็กก็ต้องเชื่อฟังคำสั่งสอน

ไม่เกียจงอนเบื้อหน่ายส่ายหน้าหนี

ไม่เกียจคร้านร้นต้ออดอิดออด

และไม่มีใจบาปทงหยาบคาย

ไม่ฆ่าสัตว์เล็กใหญ่ใจผยอง

ไม่ลักของเขาไปเพราะใจง่าย

ไม่พุดปดเล่นลั่นปลิ้นเน้าลาย

ข้อสุดท้ายสุราอย่าริกิน

อ่อนน้อมไม่ลบหลู่คุณผู้ใหญ่

คนทั่วไปไม่ตำหนิไม่ติฉิน

ย่อมเป็นที่เมตตาอยู่อาจิน

๘ เป็นที่ยินดียิ่งทั้งหญิงชาย

ให้โอวาทประกาศศาสนา

สุริยาคลายเคลื่อนเตือนว่าสาย

จบโอวาทเบื่องต้นจนเบื่องปลาย

แล้วมอบหมายแจกยาทั่วหน้ากัน

ยาแก้ไข้ปวดท้าวด้วยยาหม่อง

แก้ปวดท้องยาต้มแก้ลมสัน

พร้อมบะหมี่ย่าย่านำประชัน

แจกไม่^๕อนทุกชนิดทั้งศิษย์ครู

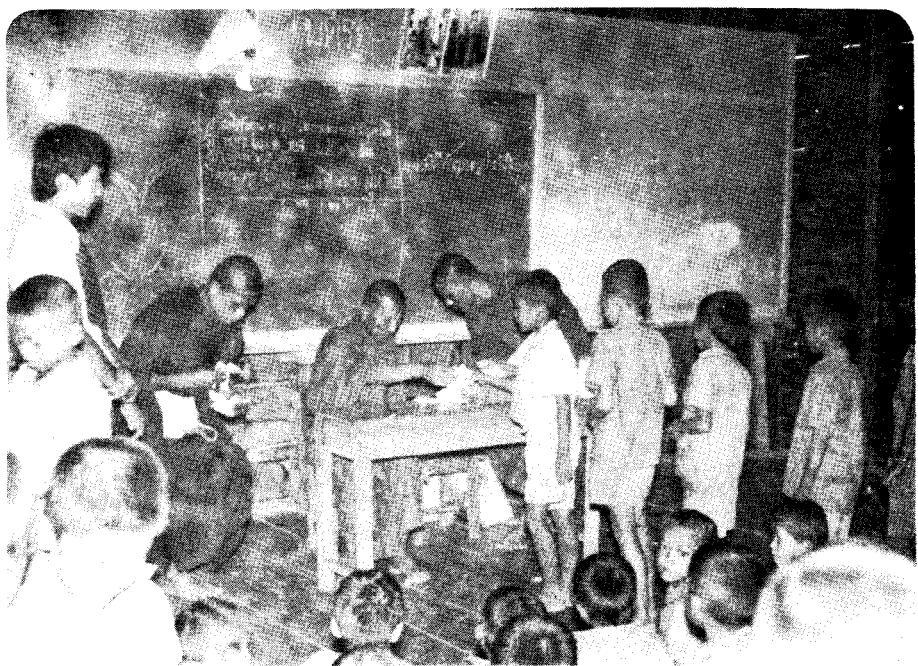
การช่วยเหลือเจือจานพระท่านว่า

เป็นมหากุศลผลเลิศหรู

อีกช่วยผู้ยากจนชนชั้นชู

โลกรับรู้สรรเสริญเนิ่นนานเนา

เสร็จแล้วจรจากพันทางวนวก

จบโอวาทเบื้องต้นจนเบื้องปลาย
แล้วมอบหมายแจกยาทั่วหน้ากัน
ยาแก้ไข้ปวดท้าวัยยาหม่อง
แก้ปวดท้องยาต้มแก้ลมสัน

ทิ้งน้ำหนักเกลี้ยงโดยทางเก่า
 แม้อำบากเหลือล้นสู่ทันเอา
 แล้วเลี้ยวเข้า “ท่าไม้” ในทันที
 ระหว่างทางที่ผ่านกันดารนัก
 แจ่มประจักษ์หมู่ไม้ริมไพรศรี
 เห็นใบเดียวกรอบแดงแห่งมากมี
 เป็นเครื่องชี้ให้เห็นความเป็นไป
 โศกาพาเราไปไม่ลดละ
 ทางขรุขระสูงต่ำเกินคำไข
 อีกฝุ่นฟุ้งคลาคร่ำเห็นรำไร
 ผ่านท่าไม้ไปก่อนเกี่ยวย่อนมา
 สู่จุดหมายปลายทางที่วางไว้
 โดยมุ่งไป “วังชะโอน” อยู่ในโนนหนา
 เป็นวัดอยู่กลางไพรซึ่งไกลตา
 ต้องเข้าป่าลึกเลาะเพราะไกลเกิน
 วังชะโอนเมื่อฟุ้งนักกังขา

แต่ต่อมาเปลี่ยนชื่อใหม่ไม่เคอะเขิน

“วัดเย็นบูรณะราษฎร์เจริญ”

ชนสรรเสริญครุฑาสาธุการ

แต่หนทางมาไปให้อนาคต

ผ่านทางขาดจรหวั่นหวั่นละหาร

มีไม้ผูกพาดวางค่างสะพาน

อีกยังผ่านป่าดงและพงไพร

พฤษภชาติน้อยใหญ่กลางไพรสณฑ์

มองทุกต้นใบพลูปริวไสว

คุณ, ชงโค, สัก, แคน เมื่อแลไป

กิ่งก้านใบไกวล่อล่อลมลอย

ตะโกและประดู่อยู่ไม่ห่าง

ต้นหูขวากางใบทั้งใหญ่่น้อย

ช้อยตะเคียนเปลี่ยนใบเหมือนให้คอย

เห็นไทรย้อยน้อยใจในชะตา

เห็นตะแบกแตกใบเหมือนใจแตก

อุตส่าห์แบกใจมันพลันตามหา
 ด้วยใจรักคิดถึงจึงได้มา
 เพื่อพบหน้าคนดีใจสีท่า
 ดอกพิกุลส่งกลิ่นประทินหอม
 พวงพยอมกระตังงาพาขึ้นหน้า
 การะเวกหอมเย็นเป็นประจำ
 แต่กลิ่น ธรรมชาติ หอมขึ้นเหนืออื่นใด
 มองทางซ้ายนำข้าต้นจำปา
 มองทางขวาก้ามปูอยู่เคียงใกล้
 จามจุรีสีชมพูอยู่ไม่ไกล
 แต่ต้นรักอยู่ไหนไม่เห็นมี
 ดอกרבบานกลางใจใครทั่วโลก
 แต่ดอกโคกบานในใจฉันนี่
 คงจะบานสะพรั่งทั้งตาปี
 โอ...เราเคยเป็นรหัสเหมือนมีกรรม
 เห็นวัควัชชะโอนถึงโน่นแล้ว

กลองเพลแว่วรัวเตือนเหมือนดังย้า^๕
 ตุ่ม...ตุ่ม...ตุ่ม จงละงานประจำ
 แล้วน้อมนำภักษามาเลี้ยงตน^๕
 สงบเจียบสงัดวัดบ้านป่า
 ร่มพฤกษาเย็นระรินไม้ยืนต้น
 ภูฏิล้อมตรงกลางก็หอสวตมนต์
 เก่าแก่จนโครงเครงเกรงหักพัง
 หอระฆังสูงเด่นเป็นสง่า
 มีศาลางามหรูอยู่หนึ่งหลัง
 และบ่อน้ำหนึ่งบ่อพอประทัง
 นอกนั้นยังมีกลองอยู่สองใบ
 กลองลิเก, รำวง, ละคร โชน
 อีกตะโพน, รำมะนา พาหลงไหล^๕
 หงกลองยาว, กลองศึก ระทึกใจ^๕
 แต่ยังไม่พาคิดเราเท่ากลองเพล
 ชาวบ้านน้อมนำมาซึ่งอาหาร

๕
 ทงควาหวานมากมีเท่าที่เห็น
 เพื่อองคาสหมู่สงฆ์ส่งประเคน
 คือพระเถรด้วยมนัสเปี่ยมศรัทธา
 มโนนี้กันอบน้อมพร้อมถวาย
 ด้วยมุ่นหมายกุศลผลเบื่องหน้า
 เป็นเสบียงเดินทางกลางมรรคา
 เมื่อเวลาล่วงลับชีพดับลง
 พวกเพชรนิลจินดาสารพัด
 เป็นสมบัติภายนอกหลอกให้หลง
 แม้มากเพียงใดไม่มั่นคง
 ไม่เที่ยงเหมือนเมฆเป็นทุรอน
 ฉนั้นอัมแล้วตั้งใจเพื่อใช้หนี้
 ด้วยบาลีภาษายถาก่อน
 โยมกรวดน้ำน้อมรับสดับพร
 อุกฤษยอันญาติหญิงชายผู้วายชนม์
 ออกจากวัฏวงชะโอนรตโผนแผ่น

แสนลำเค็ญใจหมองต้องเริ่มต้น
 มุ่งโรงเรียน “บ้านเก่า” เขานิมนัต
 เขตตำบลท่าไม้ไผ่ใกล้กัน
 กลับทางเก่าเข้าป่าพาดวัด
 แว่วไต้ยีนสำเนียงเสียงไก่อั่น
 ไก่อ่าเอ๋ยเรียกชู้หาคู่มัน
 เหมือนกับเงินขาตู่ชู้ชนชม
 โนนนกะเขาเกาะบนต้นประคู้
 ส่งเสียงกว่า “ของกู” อยู่เสียงขรม
 ไครคงแย่งคู่เจ้าไปให้ตรอมตรม
 จึงต้องก้มหน้าอยู่เดียวดาย
 หนทางเลี้ยวโค้งครครว้างผ่าน
 เพียงไม่นานก็ถึงซึ่งที่หมาย
 คือโรงเรียน “บ้านเก่า” เรานึกอวย
 เด็กหญิงชายมองดูอยู่มากมี
 พวกครูจัดระเบียบให้เรียบร้อย

พระตำรงค์ศักดิ์แจ้งแถลงไข
ว่าหลวงพ่อนี้หนาท่านมาไกล
มาเพื่อให้โอวาทประกาศธรรม

ท่านเจ้าคุณอาจารย์ท่านปารุภ
โดยหยิบยกความขยันพลันกล่าวซ้ำ
จงขยันมานะเป็นประจำ
ผลจะนำสุขสันต์ทุกวันคืน

แต่เด็กน้อยต้งต้งเสียงยังมี
 เห็นครูชั่งเองว่าทำเท่าตี
 เด็กเงิบฉีบตามองหน้ากัน
 เรียบร้อยแล้วกล่าวคำนำให้ว้พระ
 ว่า “ นโม ตสฺส ” อรหันต์
 ขอนอบนอมยอมพลีแม่ชีวัน
 ค่ายจิตมั่นพุทธศาสน์ของชาติไทย
 จึงเริ่มเรื่องเร่รุดจุดประสงค์
 พระคำรังสรรค์แจ่มเผลดงไข
 ว่าหลวงพ่อน้าท่านมาไกล
 มาเพื่อให้โอวาทประกาศธรรม
 ท่านเจ้าคุณอาจารย์ท่านปราชญ์
 โดยหยิบยกความขยันพลันกล่าวซ้ำ
 จงขยันมานะเป็นประจำ
 ผลจะนำสุขสันต์ทุกวันคืน
 คนเกียจคร้านหนักไม่เอาเบาไม่สู้

กลับไม่รับรู้ไม่เห็นเช่นเขาอื่น
 ต้องลำบากยากจนทนกล่ากลั่น
 สู้ตายยืนถ่อกะลาภิกขาจาร
 เด็กเอ๋ยเด็กดีดีเป็นศรีชาติ
 เด็กฉลาดชาติเจริญเกินกล่าวขาน
 เด็กขยันเก่งกาจชาติอยู่นาน
 เด็กเกียจคร้านอ่อนแอชาติแย่งลง

จากโรงเรียนบ้านเก่าเวรวิบุต

มุ่งสู่จุดหมายมีที่ประสงค์
 คือ “วัดอินทาราม” ตามจำนง
 โดยมุ่งตรงทางเก่าที่เรามา
 ผ่านเขาเขินเนินไศลและไพรสณฑ์
 อีกถนนเป็นบ่อหลุมกลุ้มนักหนา
 ผ่านก็พึงปลิวไปเข้านันตา
 แสงแดดกล้าแผดเผาไร้งาบัง
 แม้ลำบากยากเหนื่อยและเมื่อยล้า

สู้อุตสาห์มุ่งไปค้ำใจหวัง

“จรถ ภิกขเว จาริก”

เหมือนแหว่ทั้งฝ่งใจไม่ลืมเลือน

ข้างทางมีหมู่ไม้เล็กใหญ่สูง

ทางนกงุงงามหรือยุริมเดือน

ตะขบ, หนามพุงตอสมอเดือน

ล้นทมเหมือนพีศมระทมใจ

เห็นคุเหว่าบินวนที่ต้นหว้า

เสียงไก่อ่าเจื้อยแจ้วที่แนวไผ่

โน่น....กระรอกเล่นโลดกระโดดไป

กระแตไต่ไต่ต้นคูนว้าย

มะปรางห้อยเป็นพวงมะม่วงป่า

อยากจะคว่ำชิมชมไม่สมหมาย

จะปีนต้นคองยากลำบากกาย

คิดแล้วอายจึงออกเหมือนมดแดง

ลูกลมะตูมโคงเตงลอยแก้วกว้าง

ใกล้ต้นยางใบคณกแอบแฝง
 ต้นกาฝากเลื้อยลามตามกิ่งเงา
 จนใบแห้งเกลื่อนกล่นบนมรรคา

คนเกียจคร้านเปรียบเป็นเช่นกาฝาก
 คือเลี้ยงปากเลี้ยงท้องมิต้องหา
 นั่งอมมืออเท้าเฝ้าหมายตา
 ได้เวลาออเซาะเกาะเขากิน
 เห็นกระท้อนอ่อนใจให้สะท้อน
 เฝ้าอาวรณ์ถอนใจไผ่ถวิล
 คิดถึงเอยแก้วตาเป็นอาจิด
 อยากจะบินก้านมนต์ดลบันดาล
 กินกระท้อนให้โอชะทั้งอร่อย
 ต้องทุบต้อยให้ช้ำก่อนถึงอ่อนหวาน
 เหมือนรักลูกให้ตีมีตำนาน
 ดังโบราณสอนไว้ไซ้..ก็เตือน
 ถักรักว่าตัวใดให้หมั่นผูก

ถ้ำรักลูกคนใดให้หมั่นเขียน
 ยากให้ศิษย์คิดต้องรักเรียน
 หมั่นขีดเขียนท่องจำซึ่งตำรา

เพลินภิรมย์ชมดงท้าวพงถิ่น
 ถึง “วัดอินทาราม” สามโมงกว่า
 เห็นวัดอยู่ระหว่างกลางพนา
 เห็นแล้วพาสลครันทจิตใจ
 ฤทธิเก่าเต็มทึบร้อยปีผ่าน
 พนกระดานผุกร่อนคลอนสั่นไหว
 ผาทะลุเป็นช่องเมื่อมองไป
 แมวลอดได้เฉพาะพอเหมาะดี
 หลังคารั่วเป็นรูตุ่มมีศิลป์
 เห็นนกบินเป็นหมู่เพราะรูถ้ำ
 ส่วนบันไดยักยักสามัคคี
 ชันลงก็ต้องระวังตีสั่งกา
 เสากฎโยกสั่นพลันวิตก

เหล่าจิ้งจอกสันขวัญฉวา
 เอนเอียงเกือบจะล้มเมื่อลมมา
 หรือสายตาเราเอียงไม่เที่ยงตรง
 หอระฆังสูงเก่าจนเสาเอ่น
 ระฆังแขวนไว้ค้ำ^๕บอกรบ
 ห้าง ห้าง ห้าง กังวานสะท้อนตง
 เตือนหม่สงฆ์ประจำปราสาทมนต์
 อุโบสถงามเด่นเป็นสง่า
 ใบสีมาตะไคร่เกาะเพราะน้ำฝน
 ๕
 ทงแปดทิศมีพร้อมรายล้อมวน
 เก้าเก้าจนคร่ำครวร้อยละปี
 ที่หน้าบันมองเห็นเป็นรูป^๕ปั้น
 ๕
 เครือเดาวลัยเดียวลดช้อย^๕ออก^๕
 อรชรอ่อนไหวในท่าที่
 เหมือนอักษะลูกโซนเมื่อโดนลม
 บานประตูแกะสลักไม้สลักรวน

วิหคน้อยโผผินบินผวา

กระรอกและกวางทองมองชายตา

ส่วนกึ่งปลาเต่าปูลู่ด้วยกัน

เข้าในโบสถ์ไหว้พระมนต์น้อม
กายก้มพร้อมกราบพระประธานสงฆ์
รูปเปรียบผ่องพิสุทธ์พุทธรองค์
กราบบาททองสั่งงามอยู่สามครา

ทุกทุกส่วนงามหรรษเหมาะสม
 เป็นสาขาลือเลาะเกาะเกลียวกลม
 ยากจักข่มใจเลือนเมื่อเคลื่อนลา
 ลวดลายงามหยาดหยดชมคชมัย
 วิหคน้อยไผ่ผินบินผวา
 กระจอกและกว้างทองมองชายตา
 ส่วนเต่าปลากุ้งปูอยู่เคียงกัน
 แม่เป็นภาพไม่มีซึ่งชีวิต
 ยังวิจิตรงดงามเกินความฝัน
 แม่เจ้ามีชีพอยู่ปัจจุบัน
 พรานคงจับเจ้านนกินใส่กรง
 เข้าในโบสถ์ไหว้พระมนต์สน่อม
 กายกัมพร้อมกราบพระประธานสงฆ์
 รูปเปรียบผ่องพิสุทธ์พุทธองค์
 กราบบาทบงส่งามงามอยู่สามครา
 ทังจิตอธิษฐานดังขันไช

เกิดชาติใดอย่าแคล้วคลาดศาสนา
 ขอได้บวชเรียนธรรมพระสัมมา
 แต่ขออย่าพบพระอลัชชี
 แม้จะอยู่ที่ไหนให้คนรัก
 ผูกสมภารแนบสนิททั่วทิศ
 ความทุกข์ยากลำบากใจอย่าได้มี
 และหลีกเลี่ยงให้พ้นจากคนพาล
 กราบงามงามสามกราบห้าอย่าง
 เรียกเบญจางคประดิษฐ์อธิษฐาน
 เป็นที่พึงพิงใจให้เบิกบาน
 เสร็จแล้วผ่านออกประตูศาลา
 เห็นพระเนรคอยแลชะเง้อเฝ้าร
 ังนักเรียนและครูอยู่พร้อมหน้า
 สองโรงเรียนร่วมจัดนัดกันมา
 สามร้อยห้าสิบพอดีดังชี้แจง
 โรงเรียน “บ้านท่าไม้” มีไม่น้อย

๕๖ นักเรียนและครูอยู่พร้อมหน้า
 สองโรงเรียนร่วมจัดกันมา
 สามร้อยห้าสิบพอดีขอ^{สู้}ใจ

รวมสองร้อยเก้าสิบมีที่แดง
 อีกโรงเรียนอยู่ไกล “วังไม้แดง”
 รวมยอดแจ้งหยิบยกหกสิบคน
 วังไม้แดงห่างไปไกลมากโข
 หกิโลเมตรกว่าน่าฉงน
 เดินตามทางเลี้ยวลดด้วยอดทน
 เพื่อหวังผลซึ่งใจในธรรม
 แล้วหลวงพ่อกล่าวำนำไหว้พระ
 รัตนะคุณเลิศประเสริฐล้ำ
 ส่งผลให้ผู้ประพฤติกตประจำ
 ไม่ถลำตกคู่ส่อบาย
 ต่อกจากนั้นได้เวลาจึงปารุก
 ท่านหยิบยกเรื่องแก้วเป็นแนวหมาย
 คือเปรียบคนเหมือนแก้วอันแพรวพราว
 ขอขยายใจความไปตามจริง
 เด็กดีที่พ้นผูกเป็นลูกแก้ว

ปรากฏแววใสศดงดงามยิ่ง
 ‘สาวพัตติก’ เรียกกันนั้นอ้างอิง
 ตีทุกสิ่งหวังใจให้นึกเอา
 เด็กขยันหมั่นเพียรเรียนหนังสือ
 ไม่ต้งคือวางโตอวดโอ้เหล่า
 เหมือนดวงแก้วเจียรไนให้เป็นเงา
 ที่คนเขาชื่นชมนิยมนัก
 เด็กไม่ต้งเป็นเช่นลูกแก้ว
 ซึ่งไร้แววสดใสไม่เจิดจ้าน
 เหมือนหมอกเมฆเป็นกลุ่มรุ่มบังจันทร์
 ยากจะสรรค์คำเปรียบมาเทียบเคียง
 อนาคตที่หวังดั่งแก้วราว
 เมื่อถกครวกระเด็นแตกเป็นเสี่ยง
 ไร่ไรญาติชาติมิตระคิตมอเมียง
 จึงเป็นเพียงแก้วทะลุใส่สุรา
 เสร็จแล้วจรรจากลาพาถวิล

จากวัดอินทารามตามแนวป่า
 เลาะเลี้ยวลัดทางเก่าตอนเรามา
 โดยมุ่งหน้าพรานกระต่ายกลับปลายทาง
 ผ่านสุมทุมพุ่มพฤกษาเป็นป่าเปลี่ยว
 ทางคดเคี้ยวเลี้ยวไปในระหว่าง
 แอ่งชะนีโหยหวลร้องครวญคราง
 บนยอดคางเมื่อเห็นแผ่นกระโจน
 เหล่าวานรมองมาน่าฉงน
 ทำชอบกลแผ่นแผลแล้วห้อยโหน
 คงตกใจสำเนียงเสียงตะโกน
 จึ่งแผ่นไผ่เข้าป่าไธ้....วานร
 ทางซรุระโชติเชนเนินไศล
 ลดเลี้ยวไปไกลลับคู้ซัซัน
 แม้ทางจะเลี้ยวลัดคดทุกตอน
 ไม่ย่อถอยย้อนหลอนใครให้หลงทาง
 แท้ใจของมนุษย์สุดเลี้ยวลัด

แสนโค้งคร้อยเล่ห์กรเวท่าง
 หน้าเฝ้าเจสือใส่ไว้อำพราง
 เหมือนงวงช้างยักหดอยู่เนืองเนือง
 “กนเอ๋ยใจหายบหายมทรามสฤล
 เนรคุณขุนไว้เลี้ยงไม้เชื่อง
 คดในข้อทรยศหมดสิ้นเปลือง
 ชอบสร้างเรื่องเคืองขุนว่าขุนใจ
 กนออกตัณญ์ผู้หายมหมั่น
 มอบแผ่นดินทั้งหมดประณตให้
 พร้อมทั้งยกแผ่นดินฟ้าสุราลัย
 เขาย่อมไม่ยินดีหรือปรีดา”
 ละอองฝนฟ้าสลับทั่วไพรสนธ์
 สุรียนจวนลับกับเหลี่ยมผา
 แว่วสำเนียงวิหคเหล่านกกา
 บินถลาใกล้กลับรังนอน
 โอ้...นกเอ๋ยเจ้ายังกลับรังเจ้า

แต่ตัวเราทำโนให้ทอดถอน
 ต้องคืนคนบุกพาพนาทร
 มุ่งกลับคอนของตนไ้คนไกล
 เลวเลี้ยวลัดแนวปาพาวิล
 จำจากถิ่นไกลตาบ้านท่าไม้
 แม้อยากอยู่เต็มทนก็จั้นใจ
 จึงกรรไลขึ้นถนนก็พันตง
 จวบจนถึงถิ่นฐานพรานกระต่าย
 แล้วเลี้ยวซ้ายเร่งรุกจุดประสงค์
 “วัติกฎการาม” ตามจำนง
 แล้วมุ่งตรงผายผันตามมรรคา
 สันธะสมหวังถึงตำริ
 ถึงภูเขินไปไม่รอช้า
 เข้าห้องหน้าชำระอาศมา
 ที่เห็นคเหน้อยเมื่อยล้ามาทงวน
 ตักใจจากจำจรรก่อนจะคำ

ลาพระตำรงค์ศักดิ์ใจซัดสน
 เคยร่วมงานร่วมสุขทุกข์ด้วยกัน
 แม้จะสนค้ายเวลายังอาลัย
 คำโบราณสอนไว้จำได้ว่า
 ไปต้องลามมาถึงจึงต้องไหว
 บอกนินยให้เห็นเป็นคนไทย
 ควรจำไว้เชิดชูปฐนีย์
 ลาเจ้าคณะอำเภอลือเล็ดศักดิ์
 ทศนัฏประณมกัมเกศ
 น้อมวันทาลาบกลับทันที
 โอกาสมีวันหน้าจักมาเยือน ฯ

ปาณิมพจน์

นิราคัมพางเพชรสเสร็จเพียงนี้
เกือบสองปีแต่งไว้ใช้ .. กลบเกลื่อน
รวมสรวัยกว่าบทจกกันเลือน
และเพื่อเตือนความจำยาความจริง
“พระมหาสตุใจ” ใต้จารึก
ถวายน้าหมกจากใจใช้....อวดหยิ่ง
ขอเมธีโปรดด้วยช่วยติติง
หวังพึงพึงผู้ไม่ดูตาย
“ราม ราชสิทธิา” สมณาน
ขอบอกช้เป็นนามแฝงแจ้งขยาย
เขียนนิราคเรื่องนี้เมื่อปีกลาย
เป็นจดหมายเหตุผ่านการเดินทาง
ทุกทฤบทสัณต์รวบรัดเขียน
ด้วยความเพียรเข้าเย็นมิเว้นว่าง
หมั่นแต่งเติมเสริมคำไม่อำพราง
จึงทุกอย่าง เอวัง ดังนี้เถย ฯ

รายนามผู้บริจาคสมทบทุนในรายการพิมพ์หนังสือ

๑. คุณนายประสานทรัพย์ จอมทอง ๑,๐๐๐ บาท
๒. คุณเส็ง นนทโคตร ๓๐๐ บาท
๓. คุณสันติภาพ คุณศิริพร บุษปะเกษ ๒๕๐ บาท
๔. คุณทรงปรารธนา คุณสุวรรณา บุษปะเกษ ๒๕๐ บาท
๕. คุณอนันต์ คุณศิริมา สันต์ถักการ ๒๕๐ บาท
๖. คุณธำรงรัตน์ บุษปะเกษ ๒๕๐ บาท
๗. คุณปริพนธ์ พงษ์พัทธคุณ ๒๐๐ บาท
๘. คุณศุภชัย เกษะประกร ๒๐๐ บาท
๙. คุณบุญเอก เอกวิวัฒน์พงศ์ ๒๐๐ บาท
๑๐. พระมหาสมาน กลฺยาณธมฺโม ๑๐๐ บาท
๑๑. พระมหาบุญนำ รตินฺธโร ๑๐๐ บาท
๑๒. พระมหาทักษัย เขมานนโท ๑๐๐ บาท
๑๓. พระแจลัม สุทธิโก ๑๐๐ บาท
๑๔. พระสมชาย เขมวโส ๑๐๐ บาท
๑๕. คุณแม่เสาวลักษณ์ (แป้ว) เกษะประกร ๑๐๐ บาท